

ภูมิทัศน์จิตรกรรมและการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่น ในนวนิยายโรมานซ์ของฉยงเหยาในทศวรรษที่ 1960-1970

จिरายูท หรรษาพันธุ์*

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อีเมล : jirayut.h@ku.th

รับบทความ: 15 สิงหาคม 2566 แก้ไขบทความ: 29 พฤศจิกายน 2566 ตอรับบทความ: 30 พฤศจิกายน 2566

บทคัดย่อ : บทความชิ้นนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ภูมิทัศน์จิตรกรรมของจีนแผ่นดินใหญ่ ไต้หวัน และประเทศตะวันตกในนวนิยายโรมานซ์ของฉยงเหยา รวมถึงอัตลักษณ์ของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ถึงกลางทศวรรษที่ 1970 โดยศึกษาผ่านตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นและเสียงของผู้เล่า โดยใช้ทฤษฎีบูรพาคติศึกษาและแนวคิดภูมิศาสตร์จิตรกรรม ผสมผสานกับแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับรัฐประชาชาติสมัยใหม่ และแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและคนพลัดถิ่น จากการศึกษาพบว่าฉยงเหยาเขียนจีนแผ่นดินใหญ่ให้เป็นสถานที่ของความทรงจำในอดีต เป็นช่วงเวลาแห่งความสุข และเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยธรรมชาติ ซึ่งเป็นภาพตรงข้ามกับไต้หวันที่เป็นสถานที่ของปัจจุบัน ที่เต็มไปด้วยปัญหา และเป็นพื้นที่เมืองสมัยใหม่ที่เต็มไปด้วยอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ประเทศตะวันตกก็ถูกเขียนให้เป็นสถานที่แห่งโอกาส พื้นที่หลีกเลี่ยง และพื้นที่ที่ผู้คนมีความแตกต่างจากผู้คนในไต้หวันทั้งทางเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม ฉยงเหยาเขียนจีนแผ่นดินใหญ่และประเทศตะวันตกให้เป็นอดีตและอนาคตเพื่อขบเน้นความเป็นปัจจุบันของไต้หวัน งานวิจัยยังพบอีกว่าจีนแผ่นดินใหญ่ถูกเขียนให้เป็นบ้านของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกในนวนิยายช่วงทศวรรษที่ 1960 แต่ไต้หวันกลับถูกเขียนให้เป็นบ้านของชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นสองในช่วงทศวรรษที่ 1970 การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสอดคล้องกับบทบาทที่ลดลงของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกกับบทบาทที่เพิ่มขึ้นของชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นสองหลังปี ค.ศ. 1970 และการนิยามตนเองของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองที่นิยามตนเองว่าเป็นชาวจีนที่มีไต้หวันเป็นบ้าน แตกต่างจากตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกที่มองว่าจีนแผ่นดินใหญ่คือบ้าน ส่วนไต้หวันคือสถานที่ที่หนีภัยสงครามเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำสำคัญ : ภูมิทัศน์จิตรกรรม; คนจีนพลัดถิ่น; ไต้หวัน; นวนิยายโรมานซ์; ฉยงเหยา

* Corresponding author

E-mail address: jirayut.h@ku.th

Imaginative Geographies and the Identity Transformation of Chinese Diaspora Characters in Qiongyao's 1960-1970's Romance Novels

Jirayut Hansapan

Chinese Section, Eastern Languages Department, Faculty of Humanities, Kasetsart University

E-Mail: jirayut.h@ku.th

Received: 15th August 2023

Revised: 29th November 20223

Accepted: 30th November 2023

Abstract: This research paper aims to study the imaginative geographies of Mainland China, Taiwan and Western countries, and the identities of Chinese diaspora characters in Qiongyao's romance novels during half of 1960-1970 decades. The theories of Orientalism and the concept of imaginative geographies, the link between the novel and the modern nation-state, and the concept of cultural identity and diaspora were applied in this study. The study found out that, Mainland China was depicted as a nostalgic place, full of happiness and nature. Whereas Taiwan was written as a place of the present, full of issues, and an urban space, influenced by American culture. The western countries were portrayed as places of opportunities and refuge, with inhabitants characterized by distinct races, languages, and cultures differing from those in Taiwan. Qiongyao wrote Mainland China and western countries as the past and the future to project Taiwan as the present. The research also found that, in her novels from 1960's, Mainland China was portrayed as the homeland of the first-generation Chinese diaspora characters. However, the novels from 1970's Taiwan was more frequently referred to as home by the second-generation of Chinese diaspora characters. This change in perception of one's homeland coincided with transformation of role of the two generations in Qiongyao's novels after 1970. In contrast to the first-generation, who saw Taiwan more as a temporary sanctuary than a homeland, the second-generation characters considered Taiwan as their homeland.

Keywords: Imaginative Geographies; Chinese Diaspora; Taiwan; Romance Novels; Qiongyao

1960–1970 年代琼瑶言情小说的想像地理以及外省人人物的身份转型

林文修

泰国农业大学人文学院东方语言系中文专业

电子邮箱: jirayut.h@ku.th

收稿日期: 2023 年 8 月 15 日 修回日期: 2023 年 11 月 29 日 接受日期: 2023 年 11 月 30 日

摘要: 本文旨在研究琼瑶 1960 年代后半期到 1970 年代前半期言情小说中的中国大陆、台湾和西方国家的想像地理以及外省人人物的身份认同。本研究运用了东方主义理论及想像地理概念、小说与现代民族国家之间的联系概念以及离散者概念。研究发现, 中国大陆被写成一个怀旧的地方, 充满幸福和接近大自然。而台湾则被写成一个充满问题的当下之地, 一个受美国文化影响的城市空间。至于西方国家, 琼瑶却将之描写成一个充满机会的地方、一个避难所, 以及一个其居民与台湾人民有着不同种族、语言和文化的国家。琼瑶将中国大陆写成过去、西方国家写成未来以突出台湾的当下空间地位。此外, 研究还发现, 琼瑶 1960 代小说中, 中国大陆被写成第一代外省人的家乡, 到了 1970 年代, 台湾却成为第二代外省人的家园。这种对家国观念的转变, 与 1970 年后两代外省人在琼瑶小说中的角色转变不谋而合。与将台湾视为临时避难所而非家园的第一代外省人不同, 第二代外省人将台湾视为自己的家。

关键词: 想像地理; 中国离散者; 台湾; 言情小说; 琼瑶

บทนำ

นวนิยายโรมานซ์ของฉงเหยงเหยาเป็นที่รู้จักในบรรณพิภพภาษาจีนมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 และมาโด่งดังที่สุดในช่วงทศวรรษที่ 1970 จากภาพยนตร์ที่ดัดแปลงมาจากนวนิยาย ต่อมาก็มีภาพยนตร์ ละครที่ดัดแปลงมาจากนวนิยายของฉงเหยงเหยาอีกจำนวนมาก โดยมีละครโทรทัศน์เรื่อง *องค์หญิงกำมะลอหรือหวนจูเกอเกอ* (还珠格格) ที่โด่งดังไม่เพียงแต่ในจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวัน แต่ยังประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงและเป็นที่รู้จักถึงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นวนิยายของฉงเหยงเหยาเคยถูกวิจารณ์จากนักวิจารณ์ไต้หวันและแผ่นดินใหญ่ว่าเป็นงานเพื่อตอบสนองความต้องการของมวลชน นำเสนอแต่เรื่องรักใคร่ของชายหญิง ไม่มีความสมจริงและความลึกซึ้งในเนื้อหาแต่อย่างใด (陈致锋, 2017: 91) อย่างไรก็ตามงานวิจัยเกี่ยวกับนวนิยายของฉงเหยงเหยาในช่วงหลายปีที่ผ่านมาี้แสดงให้เห็นว่านวนิยายของฉงเหยงเหยาสะท้อนภาพของสังคมไต้หวันในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งนวนิยายที่ตีพิมพ์ในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 ที่มีฉากท้องเรื่องส่วนใหญ่อยู่ที่ไต้หวัน

นวนิยายโรมานซ์ของฉงเหยงเหยาในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 เป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวความรักของคนจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่หรือไต้หวัน (外省人) ที่มาอาศัยอยู่บนไต้หวันภายหลังจากที่รัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งหรือกั๋วหมินตั๋ง (国民党) พ่ายแพ้สงครามกลางเมืองให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์จีน ตัวละครในนวนิยายของฉงเหยงเหยาเกือบทุกตัวล้วนเป็นคนจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่ ในขณะที่ตัวละครที่เป็นชาวจีนไต้หวันดั้งเดิมหรือเป็นเส็งเหริน (本省人) ปรากฏตัวหรือมีความสำคัญน้อยมาก¹ นวนิยายของฉงเหยงเหยาในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 จึงเป็นนวนิยายที่เขียนเรื่องราวของคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่น โดยคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่น เพื่อผู้อ่านที่ส่วนใหญ่เป็นคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่น²

ช่วงเวลาระหว่างทศวรรษที่ 1960 ถึงทศวรรษที่ 1970 เป็นช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ ในเวทีระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้เข้ามาแทนที่สาธารณรัฐจีนในสหประชาชาติ สาธารณรัฐจีนถูกขับออกจากสหประชาชาติ และประเทศน้อยใหญ่ทยอยตัดความสัมพันธ์ทางการทูตตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1960 ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเหล่านี้ส่งผลอย่างมากต่อสถานะของสาธารณรัฐจีนหรือไต้หวันในประชาคมโลก และส่งผลไม่น้อยต่อความรู้สึกไปจนถึงอัตลักษณ์ของชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นผู้นิยามตนเองว่าเป็นชาวจีนที่อพยพหนีภัยสงครามมายังไต้หวันเป็นการชั่วคราวและเชื่อมั่นในคำมั่นของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งว่าสักวันหนึ่งพวกเขาจะได้กลับบ้านที่แผ่นดินใหญ่ ในขณะที่เดียวกันการก้าวขึ้นมาใช้อำนาจในพรรคก๊กมินตั๋งและรัฐบาลของเจียงจิงกั๋ว (蒋经国) ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1970 แทนที่เจียงไคเช็คหรือเจียงเจี๋ยสือ (蒋介石) ผู้เป็นบิดาที่ประสออุบัติเหตุทางรถยนต์ในปี ค.ศ. 1972 พร้อมนโยบายทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปคือการทำให้รัฐบาลสาธารณรัฐจีนมีความเป็นไต้หวันมากขึ้น ให้โอกาสชาวจีนไต้หวันดั้งเดิมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นก็ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ของชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นไม่น้อย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ถูกบันทึกไว้ในนวนิยายโรมานซ์ของฉงเหยงเหยาในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 ผ่านการนิยามตนเองของตัวละครและภูมิศาสตร์จินตกรรมของจีนแผ่นดินใหญ่ ไต้หวัน ไปจนถึงประเทศตะวันตกที่ถูกนำเสนอในตัวบท

¹ การแบ่งประชากรในสาธารณรัฐจีนบนเกาะไต้หวันเป็นไต้หวันและไต้หวันและไต้หวันกระทำโดยรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งเพื่อใช้ประโยชน์ในทาง การปกครอง อย่างไรก็ตามการแบ่งดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้คนและความแตกแยกทางอัตลักษณ์ให้แก่ชาวจีนฮั่นไต้หวันในช่วงเวลาหนึ่ง

² ในช่วงทศวรรษที่ 1950 ถึงต้นทศวรรษที่ 1960 งานเขียนภาษาจีนกลางส่วนใหญ่ในไต้หวันมักเป็นผลงานของนักเขียนชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นและผู้อ่านส่วนใหญ่ก็มักเป็นคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่น เนื่องจากชาวจีนไต้หวันดั้งเดิมนั้นถูกปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นมาเป็นเวลาห้าสิบปี (ค.ศ. 1895-1945) พวกเขาได้รับการศึกษาแบบญี่ปุ่นและใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาราชการจึงไม่สามารถอ่านเขียนภาษาจีนกลางได้ดีเท่ากับคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นจนเมื่อชาวจีนไต้หวันดั้งเดิมรุ่นที่ได้รับการศึกษาจากรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งเข้าสู่บรรณพิภพวรรณกรรมภาษาจีนกลาง นักเขียนชาวจีนไต้หวันดั้งเดิมจึงเริ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

บททวนวรรณกรรม

ฉยงเหยาเป็นนามปากกาของเฉินเจ้อ (陈喆) เกิดที่เมืองเฉิงตู (成都) มณฑลเสฉวนหรือชื่อฉวน (四川) ในปี ค.ศ. 1938 เนื่องจากเกิดในช่วงสงครามต่อต้านญี่ปุ่น (ค.ศ. 1937-1945) ชีวิตในวัยเด็กของฉยงเหยาจึงต้องระหกระเหินย้ายที่อยู่เป็นประจำ เมื่ออายุได้สี่ปีฉยงเหยาและครอบครัวย้ายกลับไปยังบ้านเกิดที่มณฑลหูหนาน (湖南) ก่อนที่จะย้ายไปที่เมืองฉงชิ่ง (重庆) มณฑลเสฉวน เมื่ออายุได้หกปี เมื่อสงครามต่อต้านญี่ปุ่นสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1945 ฉยงเหยาและครอบครัวก็ได้ไปตั้งรกรากที่เมืองเซี่ยงไฮ้ (上海) ก่อนที่จะอพยพไปยังเกาะไต้หวันในปี ค.ศ. 1949 เมื่อรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งพ่ายแพ้สงครามกลางเมืองแก่พรรคคอมมิวนิสต์จีน ฉยงเหยา มีความสามารถด้านการประพันธ์มาตั้งแต่วัยเด็กเนื่องจากได้รับการปลูกฝังด้านการอ่านจากพ่อและแม่ที่เป็นอาจารย์สอนภาษาจีน ฉยงเหยาเริ่มผลิตผลงานเรื่องสั้นและบทความตั้งแต่ยังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา แต่ผลงานที่สร้างชื่อให้แก่ฉยงเหยาคือนวนิยายเรื่อง *窗外* (窗外) ที่ตีพิมพ์เมื่อฉยงเหยา มีอายุได้ 25 ปี

ในด้านชีวิตส่วนตัว แม่ฉยงเหยาจะมีพรสวรรค์ด้านการใช้ภาษา แต่ในวิชาอื่นๆ กลับทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร จนท้ายที่สุดไม่สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ในครั้งแรก ทำให้ฉยงเหยาได้รับแรงกดดันจากครอบครัวมาโดยตลอด จนเคยคิดสั้นอยู่หลายครั้ง และเหตุการณ์เหล่านี้ก็ได้กลายเป็นโครงเรื่องในนวนิยายของฉยงเหยา ภายใต้แรงกดดันจากครอบครัวให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้ง ฉยงเหยาตัดสินใจแต่งงานตอนอายุ 21 ปีกับชิงอวี่น (庆筠) ที่หลงใหลในงานวรรณกรรมและต้องการจะเป็นนักเขียนเพื่อจะได้หนีออกมาจากพ่อแม่ แต่ปัญหาทางเศรษฐกิจก็ทำให้ชีวิตแต่งงานของฉยงเหยาจบลงอย่างรวดเร็วและเหตุการณ์ดังกล่าวก็ได้กลายเป็นหนึ่งในโครงเรื่องของนวนิยายของฉยงเหยาด้วยเช่นกัน ในช่วงเวลานั้นเอง ฉยงเหยาได้รู้จักกับฝิงซินเทา (平鑫涛) เจ้าของสำนักพิมพ์หวงกวนจ่าจื่อเซ่อ (皇冠杂志社) ที่กลายมาเป็นผู้สนับสนุนฉยงเหยาในด้านการเขียนนวนิยายและผลักดันฉยงเหยาเข้าสู่วงการภาพยนตร์และโทรทัศน์ในฐานะผู้เขียนบทภาพยนตร์ ผู้เขียนบทโทรทัศน์และผู้ประพันธ์เนื้อเพลง ซึ่งต่อมาฉยงเหยา ก็ได้แต่งงานกับฝิงซินเทาภายหลังจากที่ฝิงซินเทาหย่าขาดจากภรรยา

ในด้านผลงานการประพันธ์ ฉยงเหยา มีชื่อเสียงจากการประพันธ์นิยายรักหรือเหยียนฉิงเสี่ยวชว่ (言情小说) ลักษณะเด่นของเรื่องสั้นและนวนิยายของฉยงเหยา คือมีการผสมผสานระหว่างนิยายรักแบบจินโบราณที่เน้นเรื่องราวความรักของบัณฑิตผู้มีความสามารถกับหญิงงาม (才子佳人) กับนวนิยายตะวันตก³ ตัวละครเอกชายและตัวละครเอกหญิงของฉยงเหยามักมีคุณลักษณะและคุณสมบัติที่ค่อนข้างสมบูรณ์แบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านหน้าตา การศึกษาและคุณธรรม โดยที่แก่นเรื่องของนวนิยายของฉยงเหยา คือความรักซึ่งในตัวเองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุด ตัวละครเอกทั้งหญิงและชายของฉยงเหยาต่างเป็นผู้บูชาความรักและทำทุกอย่างได้เพื่อความรักและคนรัก การเน้นย้ำเรื่องความรักและความขัดแย้งที่เกิดจากความรักโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมมากนักทำให้นวนิยายของฉยงเหยามักถูกวิจารณ์จากนักวิจารณ์วรรณกรรมว่าเป็นนวนิยายหลักหนีที่ไม่สัมพันธ์กับสังคม เรื่องสั้นและนวนิยายของฉยงเหยาสามารถแบ่งได้หลายแบบขึ้นอยู่กับว่าใช้สิ่งใดเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ในหนังสือ *ประวัติศาสตร์นิยายแนวตลาดจีนร่วมสมัย* (中国当代通俗小说史论) ผู้เขียนแบ่งผลงานของฉยงเหยาออกเป็นสามยุคจากลักษณะของโครงเรื่องและชีวิตส่วนตัวของฉยงเหยา ยุคแรกคือยุคก่อนที่ฉยงเหยาจะรู้จักกับฝิงซินเทา เป็นยุคที่ฉยงเหยาเผชิญกับความล้มเหลวในการแต่งงาน ทำให้ผลงานในช่วงนี้ของฉยงเหยาส่วนใหญ่เป็นโศกนาฏกรรมทางความรัก ยุคที่สองคือยุคที่ฉยงเหยาได้รู้จักกับฝิงซินเทา ในยุคนี้ผลงานของฉยงเหยาที่เป็นโศกนาฏกรรม

³ ในหนังสือ *ประวัติศาสตร์วรรณกรรมแนวตลาดจีนศตวรรษที่ 20* (20 世纪中国通俗文学史) ผู้เขียนเสนอว่านวนิยายของฉยงเหยาหลายเรื่องมีโครงเรื่องจากนวนิยายตะวันตก อาทิ เรื่อง *ถึงย่นเฉินเซิน* (庭院深深) มีโครงเรื่องที่ผสมผสานระหว่างโครงเรื่องของซินเดอร์เอลล่า (Cinderella) กับเจน ออว์ (Jane Eyre) ของชาร์ลอตต์ บรอนเต้ Charlotte Brontë ในขณะที่ *อู่เหลียนโยวเม้ง* (一帘幽梦) มีโครงเรื่องคล้ายกับวิมานลอย (Gone with the Wind) ของมาร์กาเร็ต มิตเชลล์ (Margaret Mitchell) (范柏群 et al., 2006: 279-280)

ลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังปี ค.ศ. 1973 ผลงานของฉยงเหยาเพิ่มไปด้วยความสดใส อบอุ่นและมองโลกในแง่บวก ยุคที่สามเริ่มต้นที่ทศวรรษที่ 1990 ผลงานของฉยงเหยาเป็นสุขนาฏกรรม ตัวละครในนวนิยายมักเป็นคนใสซื่อและมีจิตใจดี เป็นยุคที่ฉยงเหยาเริ่มเขียนเรื่องเกี่ยวกับราชสำนักชิงเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน หลังจากที่ละครโทรทัศน์เรื่อง *องค์หญิงกำมะลอหรือทวนจูเก๋อเก๋อ* ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก (中国当代通俗小说史论, 2007: 121-122)

ในวิทยานิพนธ์เรื่อง *การวิจัยนิยายรักหลังสงครามของไต้หวัน——กรณีศึกษาผลงานของฉยงเหยาในทศวรรษที่ 1960-1990* (台湾战后通俗言情小说之研究——以琼瑶 60-90 年代作品为例) หลินซินอี (林欣仪) แบ่งผลงานของฉยงเหยาออกเป็นสองยุคโดยใช้ฉากท้องเรื่องเป็นเกณฑ์ โดยยุคแรกอยู่ระหว่างทศวรรษที่ 1960-1980 เรื่องสั้นและนวนิยายในยุคนี้ของฉยงเหยาส่วนใหญ่ใช้ไต้หวันในยุคร่วมสมัยเป็นฉากท้องเรื่องหลัก ยกเว้นรวมเรื่องสั้นชุด *ลิวเก๋อเม้ง* (六个梦) และรวมเรื่องสั้นชุด *ไปหู* (白狐)⁴ ยุคที่สองเริ่มตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ถึงปัจจุบัน ฉากท้องเรื่องในเรื่องสั้นและนวนิยายในยุคนี้ของฉยงเหยา ย้ายจากไต้หวันไปยังจีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงฉากท้องเรื่องนี้เกิดขึ้นจากการเดินทางกลับไปยังจีนแผ่นดินใหญ่ของฉยงเหยากับผิงซิงเทา เพื่อเยี่ยมเยียนญาติมิตรและท่องเที่ยวเป็นเวลาสี่สิบวันในปี ค.ศ. 1988 หลังการประกาศยกเลิกกฎอัยการศึกในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1987 ของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง ที่ทำให้การเดินทางไปมาหาสู่ของประชาชนระหว่างไต้หวันกับจีนแผ่นดินใหญ่สามารถกระทำได้นอกจากแบ่งเรื่องสั้นและนวนิยายของฉยงเหยาออกเป็นสองยุคโดยใช้ฉากท้องเรื่องเป็นตัวแบ่งแล้ว หลินซินอียังแบ่งเรื่องสั้นและนวนิยายยุคก่อนทศวรรษที่ 1990 ออกเป็นสามยุคย่อยโดยใช้ช่วงเวลาและโครงเรื่องเป็นตัวแบ่ง ยุคแรกคือยุคทศวรรษที่ 1960 ผลงานของฉยงเหยาส่วนใหญ่นำเสนอความขัดแย้งระหว่างความรัก (爱情) กับความสัมพันธ์ในครอบครัว (亲情) มักเป็นจบด้วยโศกนาฏกรรมและความผิดหวังในความรัก ซึ่งโครงเรื่องในผลงานยุคนี้สัมพันธ์กับชีวิตส่วนตัวของฉยงเหยา ยุคที่สองคือยุคทศวรรษที่ 1970 ซึ่งเป็นยุคของสุขนาฏกรรม ผลงานยุคนี้ของฉยงเหยาเน้นการประสานรวมความรัก (爱情) กับความสัมพันธ์ในครอบครัว (亲情) ในรูปแบบความขัดแย้ง (冲突) การต่อต้าน (抗争) การประนีประนอม (妥协) และการประสานรวม (结合) โดยหลินซินอีอธิบายว่าโครงเรื่องในรูปแบบดังกล่าวเกิดจากการฉยงเหยาผลิตผลงานเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดมากขึ้น และยุคที่สามคือยุคทศวรรษที่ 1980 ในยุคนี้ฉยงเหยาพยายามผลิตผลงานที่แตกต่างแหวกแนวไปจากเดิม กล่าวคือพยายามนำเสนอปัญหาสังคมในนวนิยายมากขึ้น ไม่ใช่นำเสนอแต่เรื่องความรักและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความรักเพียงอย่างเดียว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากคู่แข่งในตลาดที่เพิ่มมากขึ้นจากทั้งนักเขียนรุ่นใหม่และนวนิยายโรมานซ์ที่แปลจากภาษาต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแนวการเขียนมาเขียนถึงปัญหาทางสังคมของฉยงเหยาก็จบลงภายหลังจากการเดินทางกลับไปยังจีนแผ่นดินใหญ่ในปี ค.ศ. 1988 ฉยงเหยากลับมาเขียนโครงเรื่องที่บูชาความรักหนุ่มสาวอีกครั้ง โดยเปลี่ยนฉากท้องเรื่องจากไต้หวันร่วมสมัยไปเป็นจีนแผ่นดินใหญ่ในยุคราชวงศ์ชิงและสาธารณรัฐ

บทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฉยงเหยาทั้งในประเทศจีนและไต้หวันมีเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่การศึกษาวิจัยตัวบทนวนิยาย ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ไปจนถึงเนื้อเพลง โดยในส่วนของหัวข้องานวิจัยก็จะมีตั้งแต่การศึกษากลวิธีการประพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตส่วนตัวของผู้เขียนกับผลงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผลงานกับสังคมไต้หวัน ไปจนถึงการวิเคราะห์ตีความตัวบทผ่านมุมมองและทฤษฎีต่าง ๆ อาทิ ความพิการ สตรีนิยม พื้นที่ การตอบรับและตอบสนองจากผู้อ่าน ไปจนถึงการดัดแปลงจากนิยายไปเป็นภาพยนตร์ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกบทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยไว้ดังนี้

⁴ ผู้วิจัยพบว่านอกจากรวมเรื่องสั้นชุด *ลิวเก๋อเม้ง* (六个梦) และ *ไปหู* (白狐) แล้ว นวนิยายเรื่อง *ทรินใจเทียบทยา* (人在天涯) ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวบทวิจัยมีฉากท้องเรื่องส่วนใหญ่อยู่นอกไต้หวัน

บทความ “ว่าด้วยความเป็นจีนและภาพของไต้หวันในภาพยนตร์ของฉงเหยา (论琼瑶的电影的中国性与台湾图像)” (陈犀禾、王雁, 2010) บทความนี้ผู้เขียนแบ่งผลงานภาพยนตร์ของฉงเหยาออกเป็นสองยุค ยุคแรกคือ ยุคทศวรรษที่ 1960 ในยุคนี้ภาพยนตร์ของฉงเหยามักมีฉากท้องเรื่องอยู่ในยุคสาธารณรัฐ ในส่วนของตัวละครมีการนำเสนอ การระลึกถึงและความเสียใจที่ตัวละครคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นมีต่อผู้คนและเรื่องราวที่เกิดขึ้นบนแผ่นดินใหญ่ ยุคหลังคือ ยุคทศวรรษที่ 1970 ในยุคนี้ฉากท้องเรื่องส่วนใหญ่คือไต้หวันในยุคร่วมสมัย ตัวละครส่วนใหญ่เป็นชาวไต้หวันที่อยู่อาศัยในเมืองสมัยใหม่และปรากฏตัวในพื้นที่สมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกอย่างร้านกาแฟและโรงแรมหรู ตัวละครใช้ชีวิตแบบตะวันตก แต่ตัวภาพยนตร์ก็ไม่ได้แสดงความชื่นชมและยอมรับวัฒนธรรมและสังคมตะวันตก มีหน้าซ้ำตัวละครยังมองว่าตะวันตกเป็นที่ที่ห่างไกลและเป็นพื้นที่ที่ใช้หลบภัยชั่วคราวเท่านั้น ไม่ใช่บ้านเหมือนที่ไต้หวันเป็น ผู้เขียนอธิบายว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวละครและฉากท้องเรื่องที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมของไต้หวันในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 นั่นคือในช่วงทศวรรษที่ 1960 ชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นบนเกาะไต้หวันยังคงมีความหวังอยู่กับการกลับไปยึดแผ่นดินใหญ่คืนจากพรรคคอมมิวนิสต์ แต่เมื่อเข้าสู่ทศวรรษที่ 1970 การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระหว่างประเทศก็ทำให้ความหวังนี้ดับสลายลง และทำให้ไต้หวันได้กลายเป็นบ้านแห่งใหม่ของกลุ่มคนพวกนี้ นอกจากนี้ผู้เขียนยังพบว่าความเป็นจีนที่ถูกนำเสนอผ่านแนวคิดของตัวละครที่ ยังคงเป็นแนวคิดตามแบบชนบและวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน แม้ว่าจะปรากฏแนวคิดแบบตะวันตกอย่างความรักที่เป็นอิสระและเป็นประชาธิปไตยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างตัวละคร แต่สุดท้ายแล้วตัวละครที่จะได้รับความความสุขในตอนจบก็คือตัวละครที่สามารถประนีประนอมกับแนวคิดแบบชนบและวัฒนธรรมดั้งเดิมได้ ตัวละครเอกหญิงในภาพยนตร์ของฉงเหยาสุดท้ายแล้วก็ยังเป็นตัวแทนของผู้หญิงตามแบบชนบที่งดงาม อ่อนหวาน อดทน เสียสละ ทำหน้าที่แม่และเมียที่ดี

หนังสือเรื่องระหว่างสองบ้านเกิด: การพลัดถิ่นและการเล่าเรื่องของนักเขียนจีนพลัดถิ่นในไต้หวัน (双乡之间: 台湾外省小说家的离散与叙事) ของโหวหฺรูฉี (侯如绮, 2014) ศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นในฐานะคนพลัดถิ่นผ่านนวนิยายของนักเขียนชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นในช่วงปี ค.ศ. 1950-1987 ในงานวิจัยชิ้นนี้ โหวหฺรูฉีแบ่งการศึกษาอัตลักษณ์ของตัวละครในนวนิยายออกเป็นสองช่วง โดยใช้ปี ค.ศ. 1970 ที่เป็นช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมทั้งในไต้หวันและในการเมืองระหว่างประเทศเป็นจุดแบ่ง โหวหฺรูฉีพบว่าอัตลักษณ์ของตัวละครชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นที่ปรากฏในนวนิยายยุคแรกมักแสดงออกถึงความเป็นจีนที่แท้ ความเป็นจีนที่บริสุทธิ์ผ่านการแสดงออกทางศีลธรรมและวัฒนธรรม อัตลักษณ์จีนแท้ของคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นถูกสร้างขึ้นผ่านการปะทะและก่อร่างเป็นคู่ตรงข้ามกับความเป็นไต้หวันและความเป็นจีนคอมมิวนิสต์ ชาวจีนไต้หวันดั้งเดิมไม่มีความเป็นจีนที่แท้เท่ากับคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นเพราะอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นมากกว่าครึ่งศตวรรษ พวกเขาส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดและอ่านภาษาจีนกลางได้ ในขณะที่คนจีนบนแผ่นดินใหญ่ก็ถูกทำให้สูญเสียความเป็นจีนที่บริสุทธิ์จากการล้างสมองและทำลายศีลธรรมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งอัตลักษณ์จีนแท่นี้อาจสอดคล้องไปกับแนวคิดต้าจงหฺวา (大中华) และนโยบายทำให้เป็นจีน นโยบายปราบปรามคอมมิวนิสต์และสโลแกนบุกยึดแผ่นดินใหญ่คืนของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง อย่างไรก็ตามตามอัตลักษณ์ความเป็นจีนแท้ของคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นก็มาพร้อมกับความย้อนแย้งในตนเอง นั่นคือในขณะที่พวกเขา มองจีนแผ่นดินใหญ่ว่าเป็นศัตรู แต่พวกเขาก็ยังรำลึกและโหยหาผู้คนและเรื่องราวในจีนแผ่นดินใหญ่ โดยเฉพาะญาติพี่น้องและมิตรสหายที่ยังอยู่ในแผ่นดินใหญ่ ในยุคที่สองอัตลักษณ์ของคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นที่ปรากฏในนวนิยายเปลี่ยนแปลงไปจากช่วงแรก ตัวละครคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นไม่ได้คิดว่าตนเองเป็นคนจีนเท่านั้น แต่ยังเป็นคนไต้หวันด้วย ในขณะเดียวกันก็ปรากฏตัวละครที่ไม่ใช่คนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นเพิ่มมากขึ้นในนวนิยายพื้นที่ที่คนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นอาศัยอยู่ได้กลายมาเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทางชนชาติและชาติพันธุ์และ

มีการเปิดรับวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากของตนเอง โทหวู่ฉืออธิบายการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวว่าเกิดจากหลายปัจจัยคือ

1. นักเขียนชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นในยุคนี้ส่วนใหญ่เป็นนักเขียนชาวจีนพลัดถิ่นยุคที่สอง⁵ ซึ่งเติบโตและได้รับการศึกษาในไต้หวัน จึงมีประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับไต้หวันและคนกลุ่มอื่นในไต้หวันมากกว่านักเขียนยุคแรก
2. การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางการเมืองทั้งในและนอกประเทศ ทั้งเหตุการณ์ที่สาธารณรัฐจีนหรือไต้หวันถูกขับออกจากสหประชาชาติและถูกแทนที่ด้วยสาธารณรัฐประชาชนจีน การถูกประเทศต่าง ๆ ตัดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศ และบทบาทที่เพิ่มขึ้นของเจียงจิงกั๋วในรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งซึ่งมีนโยบายทำให้สาธารณรัฐจีนมีความเป็นไต้หวันมากขึ้น

วิทยานิพนธ์เรื่อง*การวิจัยการเขียนพื้นที่ในนวนิยายของฉงเหยงเหยาในทศวรรษที่ 1970* (琼瑶七〇年代小说的空间书写研究) ของหลินจี้อิง (林季颖, 2020) เป็นงานวิจัยพื้นที่ในนวนิยายยุคทศวรรษที่ 1970 ของฉงเหยงเหยา หลินจี้อิงประยุกต์แนวคิดฉากสามห้องหรือ 三庭场景⁶ มาจากงาน*ภาพแทนพื้นที่ในเรื่องเล่าในนวนิยายรักไต้หวันและบทภาพยนตร์ดัดแปลง: พื้นที่ทางวัฒนธรรมในช่วงทศวรรษที่ 1960-1980* (台湾言情叙事与电影改编之空间再现: 从六〇至八〇年代文化场域为主) ของหวงอี๋กั๋ว (黄仪冠) และมองว่าฉากสามห้องรวมถึงสถานที่ที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรมเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่ความหมายสิ้นไหลเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท งานวิจัยพบว่าทั้งห้องรับแขก ห้องอาหาร ร้านกาแฟหรือไปถึงสถานที่อื่นๆ อย่าง โรงแรม โรงเต๋นรำ โรงมหรสพ ต่างแสดงให้เห็นถึงการเป็นเมืองสมัยใหม่ของไทเปซึ่งสอดคล้องไปกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของไต้หวันในช่วงทศวรรษที่ 1970 โดยที่ห้องรับแขก ห้องอาหารและร้านกาแฟยังสะท้อนสภาพจิตใจของตัวละครเอกอีกด้วย นอกจากนี้หลินจี้อิงยังพบว่าตัวบทนวนิยายทั้ง 14 เรื่องยังสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมผ่านอาหารเครื่องแต่งกาย ที่อยู่อาศัย อาชีพ ไปจนถึงมุมมองทางศีลธรรมของตัวละคร สิ่งที่น่าสนใจของงานชิ้นนี้คือเป็นงานที่ตอบโต้กับคำวิจารณ์ของนักวิชาการและนักวรรณกรรมวิจารณ์ในอดีตที่มีนักวิจารณ์นวนิยายของฉงเหยงเหยาว่าเป็นนิยายประโลมโลก เป็นนิยายให้ความสำคัญอยู่แค่ความรักชายหญิงระหว่างตัวละครเอกหญิงและตัวละครเอกชาย ไม่ให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมทางสังคมโดยรวม

หนังสือเรื่อง*ภูมิศาสตร์จินตกรรมของไต้หวัน: การเขียนและภาพประกอบในหนังสือท่องเที่ยวของเจ้าอาณานิคมจีน (1683-1895)* (台湾的想像地理: 中国殖民游书书写与图像 (1683-1895)) ของเต็งจินหฺวา (邓津华, 2018) ศึกษาเรื่องการให้ความหมายพื้นที่เกาะไต้หวันและผู้คนบนเกาะไต้หวันปรากฏในบันทึกการเดินทาง แผนที่และภาพวาดประกอบของนักเขียนสมัยราชวงศ์ชิง เต็งจินหฺวาพบว่าภาพลักษณ์ของไต้หวันในฐานะส่วนหนึ่งของภูมิภาคของจักรวรรดิชิงถูกสร้างขึ้นผ่านบันทึกการเดินทาง แผนที่และภาพวาดประกอบของนักเขียนสมัยราชวงศ์ชิง ภาพของไต้หวันและคนบนเกาะไต้หวันถูกเขียนและวาดแตกต่างออกไปในงานของนักเขียนแต่ละคนขึ้นอยู่กับแนวความคิดของนักเขียนคนนั้นและแตกต่างกันออกไปในแต่ละช่วงเวลาขึ้นอยู่กับกระแสและภาพแทนที่หมุนเวียนในสังคมเวลานั้น ในยุคแรกไต้หวันถูกเขียนและวาดให้จากนักเขียนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยการยึดครองและส่งชาวจีนฮั่นไปยังไต้หวันว่าเป็นพื้นที่รกร้างเต็มไปด้วยโรคภัย ไม่เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรมและเป็นที่ยึดครองของโจรป่า ในขณะที่นักเขียนกลุ่มที่ต้องการให้ราชสำนักชิงยึดครองและพัฒนาไต้หวันให้เป็นอาณานิคมกลับเขียนให้ไต้หวันเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรม ในส่วนของแผนที่และภาพวาดประกอบเกาะไต้หวันถูกเขียนให้เป็นพื้นที่ที่ไร้ระเบียบแบบแผน พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกจัดการโดยมนุษย์ พื้นที่ที่อยู่

⁵ โทหวู่ฉือแบ่งนักเขียนชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นบนเกาะไต้หวันออกเป็นสองยุค นักเขียนยุคแรกคือกลุ่มที่อพยพมาจากแผ่นดินใหญ่ในวัยผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่นักเขียนกลุ่มนี้มีผลงานมาตั้งแต่ตอนที่อยู่แผ่นดินใหญ่แล้ว นักเขียนยุคหลังคือนักเขียนที่อพยพมายังไต้หวันตั้งแต่อายุยังน้อยแล้วเติบโตได้รับการศึกษาที่ไต้หวันหรือไม่ก็เป็นนักเขียนที่เกิดที่ไต้หวัน

⁶ หมายถึงฉากห้องเรื่องที่มีปรากฏในภาพยนตร์ของฉงเหยงเหยา คือ ห้องรับแขก (客厅) ห้องอาหาร (餐厅) และร้านกาแฟ (咖啡厅)

นอกเหนือไปจากการปกครองของชาวจีนอันเป็นที่ว่างเปล่า ไม่มีผู้ใดอาศัยอยู่ ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วพื้นที่เหล่านั้นเป็นที่อยู่อาศัยของคนพื้นเมืองหรือชนพื้นเมือง (原住民)⁷ เติ้งจินหวาวิเคราะห์การเขียนแผนที่ในลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่านักเขียนชาวจีนอันไม่ได้มองคนพื้นเมืองว่าเป็นมนุษย์ คนพื้นเมืองและร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของพวกเขาจึงไม่ปรากฏอยู่ในแผนที่ และการที่พื้นที่บนเกาะไต้หวันเป็นพื้นที่ว่างเปล่า ไร้อารยธรรมมนุษย์ก็สร้างความชอบธรรมให้แก่ชาวจีนในการยึดครองและพัฒนาพื้นที่ ในส่วนของการเขียนและวาดคนพื้นเมือง ก็ถูกเขียนให้มีลักษณะที่แตกต่างและล้าหลังกว่าชาวจีนอันเป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะคล้ายกับมนุษย์ในยุคโบราณหรือไปจนถึงขั้นใกล้เคียงกับสัตว์ป่าที่ต้องได้รับการศึกษาและการขัดเกลาจากชาวจีนอัน ซึ่งเติงจินหวาอธิบายว่าการเขียนและวาดภาพคนพื้นเมืองในลักษณะดังกล่าวไม่ต่างจากการนำเสนอภาพแทนคนพื้นเมืองของนักเขียนตะวันตกที่เจ้าอาณานิคมผิวขาวมีหน้าที่และภารกิจที่จะต้องยึดครองและปกครองอาณานิคมเพื่อให้เกิดการศึกษา ขัดเกลาศีลธรรมและยกระดับชนพื้นเมืองให้มีความใกล้เคียงกับมนุษย์สมัยใหม่ไปจนถึงมีความเป็นมนุษย์มากขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้กรอบแนวคิดทั้งสี่กรอบแนวคิดคือ 1. แนวคิดบูรพาคติศึกษา (Orientalism) และภูมิศาสตร์จินตกรรม (Imaginative Geographies) ของเอ็ดเวิร์ด ซาอิด (Edward Said) 2. แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับรัฐประชาชาติสมัยใหม่ของเบเนดิกต์ แอนเดอร์สัน (Benedict Anderson) และฟรังโก โมเรตตี (Franco Moretti) 3. แนวคิดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและคนพลัดถิ่น (Cultural Identity and Diaspora) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดบูรพาคติศึกษาและภูมิศาสตร์จินตกรรม

เอ็ดเวิร์ด ซาอิด (Edward Said) อธิบายแนวคิดบูรพาคติศึกษาไว้ในหนังสือเรื่อง *บูรพาคติศึกษา (Orientalism)* ว่า ตะวันตก (Occident) และตะวันออก (Orient)⁸ ไม่ใช่สิ่งที่เกิดมาและดำรงอยู่โดยธรรมชาติ แต่เป็นชุดความคิดที่เกิดจากการสร้างและให้ความหมายโดยมนุษย์ ชุดความคิดทั้งสองนี้ต่างสนับสนุนและสะท้อนซึ่งกันและกัน โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตะวันตกและตะวันออกเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ตะวันตกเป็นฝ่ายครอบงำและมีอำนาจนำ ในขณะที่ตะวันออกเป็นชุดความคิดที่ถูกสร้างขึ้นมาบนรากฐานของตะวันตกโดยชาวตะวันตกเพื่ออธิบายสิ่งที่ไม่ใช่ตะวันตกหรือยุโรปและสร้างอัตลักษณ์ให้แก่ชาวยุโรป โดยที่อัตลักษณ์ของความเป็นยุโรปคือความเหนือกว่า ในขณะที่ความเป็นตะวันออกคือความด้อยกว่า (Said, 2003: 4-7) จอห์น แมคลาวด์ (John McLeod) สรุปภาพเหมารวม (stereotype) ของตะวันออกและคนตะวันออกที่ตรงข้ามกับตะวันตกและชาวตะวันตกในงานบูรพาคติศึกษาของซาอิดไว้ดังนี้ 1. ตะวันออกเป็นสังคมที่ล้าหลังและไม่เปลี่ยนแปลง ในขณะที่สังคมตะวันตกก้าวหน้าและมีการเปลี่ยนแปลง 2. ตะวันออกไร้เหตุผล ไม่ปกติและวิปริต ส่วนตะวันตกมีเหตุผล สมเหตุสมผลและเป็นที่ยอมรับ 3. ตะวันออกถูกสร้างภาพเหมารวมด้านเชื้อชาติในทางลบ ชาวตะวันออกถูกเชื่อมโยงกับคุณสมบัติในด้านลบ อาทิ ความรุนแรงและความเกียจคร้าน 4. ตะวันออกถูกสร้างภาพเหมารวมด้านเพศภาพในทางลบ ชายชาวตะวันออกมักไม่สมชาย หญิงชาวตะวันออกมักโป้เปลือยและสำส่อน 5. ตะวันออกคือความเป็นหญิง เป็นฝ่ายรับ สบายยอม น่าค้นหา รุ่มรวยและมีความลึกลับและดึงดูดทางเพศ ในขณะที่ตะวันตกคือความเป็นชาย เป็นฝ่ายรุก ครอบงำ เป็นวีรบุรุษ มีเหตุผล มีความสามารถในการควบคุมตนเองและสันโดษ 6. ตะวันออกคือความถดถอย ชาวตะวันออกถูกเชื่อมโยงกับคุณสมบัติในด้านลบอย่าง ชี้อายุยืน เกียจคร้าน คดโกง โลเล หละหลวม รุนแรง และเห็นแกม เป็นผู้ที่มีความถดถอยทางศีลธรรมและมีแนวโน้มก่ออาชญากรรมในสังคม และคุณสมบัติเหล่านี้เองที่เป็นเหตุ

⁷ หมายถึงคนเชื้อสายมาเลย์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเนเซียที่อพยพมายังเกาะไต้หวันเมื่อหลายพันปีก่อนการอพยพเข้ามาของชาวจีนอัน

⁸ ในงานของซาอิดตะวันตกหมายถึงยุโรป ส่วนตะวันออกหมายถึงตะวันออกไกลหรือบริเวณตุรกี อิหร่านและตะวันออกกลาง

อันสมควรที่ชาวตะวันตกจะเข้าปกครองและขัดเกลาให้การศึกษาแก่คนตะวันออก (McLeod, 2010: 41-43) อาจกล่าวได้ว่า ภายใต้อาณัติของลัทธิจักรวรรดิศึกษาของชาติตะวันออกและความเป็นตะวันออกเป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นโดยชาวตะวันตก เพื่อให้เป็นคู่ตรงข้ามของตะวันตกและความเป็นตะวันตก ตะวันออกจึงเป็นนิเสธของตะวันตก ความเป็นเราของตะวันตก ถูกสร้างไปพร้อมกันกับความเป็นอื่นและอ้างอิงกับความเป็นอื่น

ในส่วนของแนวคิดภูมิศาสตร์จินตกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดลัทธิจักรวรรดิศึกษา ซาอิดอธิบายว่าภูมิศาสตร์ของ ตะวันออกที่ชาวยุโรปรับรู้และเข้าใจไม่ใช่สิ่งที่จริง แต่เป็นภูมิศาสตร์จินตกรรมหรือภูมิศาสตร์ที่เกิดจากจินตนาการของ ชาวยุโรปเอง ดังคำกล่าวของเขาที่ว่า “ในยุคแรกเริ่มของยุโรปผู้คนเกือบจะทั้งหมดไม่ได้รับรู้ตะวันออกอย่างที่มีนัยเป็น ในเชิง ประจักษ์” (Said, 2003: 55) ในงานวรรณกรรมหลายชิ้นในยุคกรีกโบราณภาพของตะวันออกและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตะวันออก ถูกเขียนให้เป็นสิ่งที่ด้อยกว่าและห่างไกล ในขณะที่ภาพของยุโรปกลับเป็นสิ่งที่ทรงพลังและเหมาะสม ซาอิดอธิบายเรื่อง การสร้างภาพในจินตนาการที่ไม่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงนี้ว่าคล้ายกับการแบ่งเขตแดนที่ดินระหว่างพื้นที่ที่เป็นของเรา และพื้นที่ที่เป็นของพวกเขา แม้ว่าพื้นที่เหล่านั้นจะไม่ถูกตัดแบ่งเป็นขั้นอย่างชัดเจน แต่มนุษย์ก็จะมีเส้นแบ่งเขตแดนใน จินตนาการที่บอกได้ว่าฝั่งใดคือพื้นที่ของเรา ฝั่งใดคือพื้นที่ของพวกเขา และสิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับกระบวนการนี้ อีกอย่างหนึ่งคือพื้นที่ของพวกเขาแตกต่างจากพื้นที่ของพวกเขา และจินตนาการอาจไปถึงจุดที่ว่าพื้นที่ของพวกเขาด้อยกว่า ของพวกเขา (Said, 2003: 54) ซาอิดอธิบายว่าภูมิศาสตร์จินตกรรมถูกสร้างขึ้นเพื่อเน้นย้ำความเป็นตัวตนของมนุษย์ โดยขบขันและขยายระยะห่างของสิ่งที่ไม่ใช่พวกเราออกไป ดังคำพูดของซาอิดที่ว่า “ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ภูมิศาสตร์จินตกรรม และประวัติศาสตร์ช่วยทำให้ความรู้สึกเป็นตัวเอกรุนแรงมากขึ้น โดยใช้วิธีทำให้ระยะห่างและความแตกต่างของสิ่งที่ใกล้และ ไกลจากตัวตนของเรามีความเข้มข้นมากขึ้น” (Said, 2003: 55)

2. แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับรัฐประชาชาติสมัยใหม่

เบนดิกต์ แอนเดอร์สัน (Benedict Anderson) เสนอใน *ชุมชนจินตกรรม: บทสะท้อนว่าด้วยกำเนิดและการแพร่ขยาย ของชาตินิยม* (*Imagined communities: reflections on the origin and spread of nationalism*) ว่านวนิยายมีบทบาท สำคัญในการสร้างชุมชนจินตกรรมหรือชาติให้กับผู้อ่านจากการทำให้ผู้อ่านได้รับประสบการณ์เดียวกันผ่าน “พื้นที่” ในฉากท้องเรื่องและ “เวลา” ในโครงเรื่อง ในด้าน “พื้นที่” สถานที่ที่ปรากฏในนวนิยายในลักษณะค่านามพหูพจน์และ ถูกบรรยายแบบไม่จำเพาะเจาะจงไปจนถึงฉากที่ผู้คนที่ไม่รู้จักกันแต่มาปรากฏหรือรวมตัวในสถานที่แห่งเดียวกัน อย่างบนถนนหรือลานกว้างที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปของผู้คนในประเทศช่วยเชื่อมโยงสิ่งที่อยู่ในชีวิตจริงของผู้อ่านเข้ากับ โลกในนวนิยายและทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงการเชื่อมโยงกันระหว่างตนเองกับผู้อ่านคนอื่นในสังคม จนก่อเกิดเป็นชุมชน จินตกรรมหรือชาติขึ้นมา ในส่วนของ “เวลา” แอนเดอร์สันอธิบายว่าสุญญากาศสมมติ (homogeneous empty time)⁹ ในนวนิยายทำให้ผู้อ่านรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและในชาติแบบเป็นเส้นตรงที่มีเพียงหนึ่งเดียวทำให้ผู้อ่านรับรู้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตัวนวนิยายแบบเส้นตรงที่มีเพียงหนึ่งเดียวและถูกระบุและกำกับด้วยการนับเวลาแบบปฏิทิน

⁹ ในยุคก่อนสมัยเวลาไม่ได้ถูกคิดว่าเป็นเส้นตรงเช่นในปัจจุบัน ในยุโรปช่วงยุคกลาง ผู้คนไม่มีแนวคิดเรื่องประวัติศาสตร์ที่เป็นเส้นตรงอันไม่มีที่สิ้นสุดอันเกิดจาก เหตุและผล และไม่มีแนวคิดเรื่องการแบ่งแยกอดีตออกจากปัจจุบัน สำหรับพวกเขาแล้วอดีต ปัจจุบันและอนาคตถูกมองว่าเกิดขึ้นและดำรงอยู่ในเวลาเดียวกัน เนื่องจากเป็นสิ่งถูกกำหนดไว้แล้วโดยพระประสงค์ของพระเจ้า หรือเป็นเวลาแบบที่วอลเทอร์ เบนจามิน (Walter Benjamin) เรียกว่า Messianic Time (Walter Benjamin, *Illuminations*, p. 265 as cited in Anderson, 2016: 24) ในขณะที่สุญญากาศสมมติหรือเวลาของสมัยใหม่เป็นเวลาที่เส้นตรงไปข้างหน้าอย่าง ไม่มีที่สิ้นสุดและถูกระบุไว้ด้วยนาฬิกาและปฏิทินสมัยใหม่ เวลาในลักษณะนี้ทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างอดีต ปัจจุบันและอนาคต อีกทั้งยังทำให้เกิด แนวคิดประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวคิดสำคัญในการสร้างชุมชนจินตกรรมที่ผู้คนในสังคมมีอดีตร่วมกันและต่อมาก็พัฒนาเป็นแนวคิดเรื่องชาติที่ผู้คนในชาติ มีประวัติศาสตร์ร่วมกันเพียงหนึ่งเดียว

สมัยใหม่ การรับรู้ในลักษณะดังกล่าวเป็นแบบเดียวกับที่หนังสือพิมพ์กระทำต่อผู้อ่านทั่วประเทศและทำให้ผู้อ่านมีประวัติศาสตร์ร่วมกันเพียงหนึ่งเดียวคือประวัติศาสตร์ของชาติ (Anderson, 2016: 22-36)

ต่อมาฟรังโก โมเรตติ (Franco Moretti) (Moretti, 2016) ได้พิสูจน์ซ้ำแนวคิดนวนิยายสร้างชาติของแอนเดอร์สันในงานเรื่อง *สมุดแผนที่ของนวนิยายยุโรป 1800-1900* (*Atlas of the European Novel 1800-1900*) ผ่านนวนิยายของเจน ออสเตน (Jane Austen) โมเรตติพบว่าแม้รัฐประชาชาติสมัยใหม่ในยุโรปตะวันตก อาทิ อังกฤษและฝรั่งเศสจะดำรงอยู่มาก่อนนวนิยายแต่รัฐเหล่านั้นก็เป็นเพียงรัฐที่กำลังก่อตัว (potential states)¹⁰ รัฐประชาชาติสมัยใหม่เริ่มมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 เมื่อการคมนาคมขนส่งพัฒนามากขึ้นทำให้อำนาจของรัฐบาลและกลไกของรัฐเข้าไปควบคุมประชาชนได้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการเดินทางที่รวดเร็วและสะดวกสบายขึ้นก็ช่วยร่นระยะทางระหว่างเมืองหลวง เมืองรอบนอกและหมู่บ้านในชนบทจนก่อให้เกิดพื้นที่ทางนามธรรมแห่งใหม่หรือรัฐประชาชาติสมัยใหม่ขึ้นมา โดยสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นในการเดินทางและการแต่งงานข้ามเขตเมืองของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายของเจน ออสเตน และการอ่านนวนิยายของเจน ออสเตนของผู้อ่านชาวอังกฤษในช่วงเวลานั้นก็เป็นการตอกย้ำจินตกรรมพื้นที่ของรัฐประชาชาติสมัยใหม่ดังกล่าว โมเรตติได้สรุปไว้ว่าไม่เพียงแต่รัฐประชาชาติสมัยใหม่จะเป็นผู้สร้างนวนิยายเท่านั้น นวนิยายก็สร้างรัฐประชาชาติสมัยใหม่ด้วยเช่นกัน

3. แนวคิดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและคนพลัดถิ่น

แนวคิดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นแนวคิดที่ถูกนำเสนอโดยสจิวท ฮอลล์ (Stuart Hall) ในบทความ “อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและคนพลัดถิ่น (Cultural Identity and Diaspora)” ฮอลล์นำเสนอว่าอัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่งแต่เป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อัตลักษณ์ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นจากรากฐานในอดีตเท่านั้นแต่ยังถูกสร้างขึ้นในปัจจุบันอีกด้วย โดยฮอลล์ยกตัวอย่างการก่อสร้างอัตลักษณ์ของชาวแคริบเบียนที่พวกเขาไม่เพียงแต่จะได้รับอิทธิพลจากแอฟริกาซึ่งถูกมองว่าเป็นต้นกำเนิดหรือแผ่นดินแม่เท่านั้น แต่ยังได้รับอิทธิพลจากชาวยุโรปที่เป็นเจ้าอาณานิคมและเป็นผู้นำคนผิวดำจากแอฟริกา มายิงเกาะจาเมกา นอกจากนี้อัตลักษณ์ของชาวแคริบเบียนก็ยังเกี่ยวพันกับการเป็นคนในโลกใหม่ซึ่งหมายถึงทวีปอเมริกาอีกด้วย ความเป็นแคริบเบียนจึงไม่ได้ถูกจำกัดอยู่ที่รากฐานในอดีตเพียงอย่างเดียว แม้ว่าคนจากแคริบเบียนส่วนใหญ่จะเป็นลูกหลานของทาสที่ถูกเจ้าอาณานิคมยุโรปนำตัวมาจากทวีปแอฟริกา แต่พวกเขาก็ไม่ได้เหมือนกับคนแอฟริกาในปัจจุบัน อัตลักษณ์จึงไม่ใช่เรื่องของการค้นพบหารากของตนเองเจออีกครั้ง แต่เป็นการก่อร่างสร้างอัตลักษณ์ เหมือนกับคำพูดของฮอลล์ที่ว่า “พวกเราควรคิดถึงอัตลักษณ์ในฐานะการผลิตที่ไม่มีวันสมบูรณ์ อยู่ในกระบวนการผลิตอยู่เสมอ และถูกประกอบสร้างจากภายในไม่ใช่ภายนอกการสร้างภาพแทน” (Hall, 1990: 222)

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้แนวคิดของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของฮอลล์ในการอธิบายการก่อร่างและการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นในนวนิยายของฉงเหยงเหยาที่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องไม่หยุดนิ่งและสัมพันธ์กับพื้นที่ทั้งสามส่วนคือจีนแผ่นดินใหญ่ ประเทศตะวันตกและไต้หวัน

แนวคิดเรื่องคนพลัดถิ่นเป็นแนวคิดที่มีการถกเถียงเรื่องคำจำกัดความและขอบเขตมาโดยตลอด โรบิน โคเฮน (Robin Cohen) ได้สรุปยุคสมัยของการศึกษาเรื่องคนพลัดถิ่นไว้ว่าในยุคแรกแนวคิดเรื่องคนพลัดถิ่นจำกัดอยู่เพียงแค่อพยพคนพลัดถิ่นชาวยิวเท่านั้น ก่อนที่ขอบเขตจะถูกขยายเพิ่มขึ้นไปยังกลุ่มคนพลัดถิ่นกลุ่มอื่นอย่างชาวแอฟริกา ชาวอาร์เมเนีย และชาวไอริชในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 และเมื่อมาถึงทศวรรษที่ 1980 นิยามของคนพลัดถิ่นก็หลากหลายมากขึ้น

¹⁰ รัฐที่กำลังก่อตัว (potential states) มีรัฐบาล กองทัพ และระบบภาษี เหมือนกันแต่ก็เหมือนกับรัฐสมัยใหม่ในปัจจุบันแต่อาจพบเหล่านี้ยังไม่ได้ทำงานร่วมกันเป็นระบบเดียวกันและไม่ได้มีผลต่อชีวิตประจำวันของผู้คนเหมือนกับรัฐประชาชาติสมัยใหม่

และขยายขอบเขตมากขึ้นครอบคลุมไปถึงคนที่ทำงานและอาศัยอยู่ในต่างประเทศเป็นเวลานาน คนที่ถูกขับออกจากประเทศผู้อพยพทางการเมือง คนเข้าเมืองผิดกฎหมาย คนอพยพไปจนถึงคนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ โดยสิ่งที่ทำให้คนเหล่านี้ถูกจัดเป็นชนพลัดถิ่นคือประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ เรื่องเล่าของกลุ่ม และความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันที่คนพลัดถิ่นมีต่อมาตุภูมิ (homeland) และแผ่นดินใหม่ (hostland) ต่อมาในช่วงกลางทศวรรษที่ 1990 การศึกษาศนพลัดถิ่นก็ถูกรื้อสร้างและจัดระเบียบใหม่จากอิทธิพลของแนวคิดหลังคตินิยมสมัยใหม่และจากความหลากหลายที่เพิ่มมากขึ้นในโลกหลังสมัยใหม่ และเมื่อมาถึงศตวรรษที่ 21 แนวคิดชนพลัดถิ่นจึงเริ่มมั่นคงภายใต้บริบทที่มีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น (Cohen, 2008: 1-2)

การขยายขอบเขตและคำจำกัดความของชนพลัดถิ่นที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1980 ทำให้ความหมายของชนพลัดถิ่นซ้อนทับกับคนอพยพและคนกลุ่มน้อยในสังคม วิลเลียม ซาฟราน (William Safran) ได้สรุปความแตกต่างระหว่างชนพลัดถิ่นกับคนอพยพและคนกลุ่มน้อยในสังคมจากงานของตัวเองและงานของนักวิชาการคนอื่นไว้ว่าชนพลัดถิ่นแตกต่างจากคนกลุ่มน้อยในสังคมตรงที่ชนพลัดถิ่นมีการเคลื่อนย้ายจากประเทศบ้านเกิดไปสู่ประเทศอื่น ๆ และแตกต่างจากคนอพยพตรงที่ชนพลัดถิ่นยังคงรักษาความทรงจำ สายสัมพันธ์และยังคงไฝ่ฝันหาแผ่นดินแม่ คนพลัดถิ่นมีองค์ประกอบที่สะท้อนให้วัฒนธรรมและ/หรือศาสนาของแผ่นดินแม่ พวกเขาเชื่อมโยงกับแผ่นดินแม่ในทางสัญลักษณ์หรือไม่ก็ในทางปฏิบัติ คนพลัดถิ่นยังคงแคลงใจต่อการได้รับการยอมรับบนแผ่นดินใหม่ พวกเขาถือว่าหน้าที่ของพวกเขาคือการทำให้ชุมชนของพวกเขาอยู่รอดและไม่ถูกกลืนกลาย และชนพลัดถิ่นหลายคนมีความเชื่อว่าพวกตนยังสามารถกลับไปสู่อาศัยที่แผ่นดินแม่ได้ (Safran, 2004: 10)

จะเห็นได้ว่าชนพลัดถิ่นคือคนอพยพที่ยึดมั่นในอัตลักษณ์บ้านเกิดของตนเองและตระหนักถึงความแตกต่างของตนเองกับกลุ่มคนอื่นในแผ่นดินใหม่ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่พึงระลึกไว้เสมอคืออัตลักษณ์ของคนพลัดถิ่นไม่ใช่อัตลักษณ์เดียวกันกับอัตลักษณ์ของผู้คนในแผ่นดินแม่ เพราะวินาทีที่คนกลุ่มนั้นออกจากแผ่นดินแม่พวกเขาก็ไม่ใช่คนของที่นั่นอีกต่อไป นอกจากนี้อัตลักษณ์ของคนพลัดถิ่นไม่ใช่สิ่งที่ดำรงอยู่ถาวรไม่เปลี่ยนแปลง อัตลักษณ์ของคนพลัดถิ่นเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาตามบริบททางสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกหลังสมัยใหม่ที่มีการทับซ้อนทางอัตลักษณ์เป็นเรื่องปกติและการกลืนกลายทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทุกเมื่อเชื่อวัน

งานวิจัยชิ้นนี้กำหนดคำจำกัดความของชนพลัดถิ่นตามการสรุปของซาฟรานว่าชนพลัดถิ่นคือกลุ่มคนที่อพยพออกจากมาตุภูมิของตนเองไปยังประเทศอื่น โดยที่ยังยึดมั่นในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและ/หรือศาสนาของตนเองไว้และมีการจัดตั้งองค์กรในชุมชนเพื่อรักษาและแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ของตน โดยที่ชนพลัดถิ่นจำนวนหนึ่งยังคงไฝ่ฝันว่าจะสามารถกลับไปใช้ชีวิตอาศัยอยู่ในมาตุภูมิของตนเองได้

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและวิเคราะห์ภูมิศาสตร์จิตกรรมของจีนแผ่นดินใหญ่ ไต้หวันและประเทศตะวันตกในนวนิยายโรมานซ์ของฉงเหยงที่ตีพิมพ์ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ถึงกลางทศวรรษที่ 1970
2. ศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่ในไต้หวันในนวนิยายโรมานซ์ของฉงเหยงที่ตีพิมพ์ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ถึงกลางทศวรรษที่ 1970

ขอบเขตงานวิจัย

เนื่องจากปีช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 และต้นทศวรรษที่ 1970 เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งการเมืองภายในประเทศและการเมืองระหว่างประเทศซึ่งส่งผลเป็นอย่างมากต่อผู้คนในไต้หวัน ผู้วิจัยจึงใช้ปี ค.ศ. 1970 เป็นจุดแบ่งความเปลี่ยนแปลงและคัดสรรนวนิยายของฉงเหยงเหยาที่ตีพิมพ์ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ถึงกลางทศวรรษที่ 1970 จำนวน 8 เรื่องเพื่อใช้เป็นตัวบทในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. นวนิยายเรื่อง *จี้ดู่ซีหยังหง* (几度夕阳红) ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1964
2. นวนิยายเรื่อง *เยียนอวิ้วเหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1964
3. นวนิยายเรื่อง *เถิงเถิงเถิง* (庭院深深) ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1969
4. นวนิยายเรื่อง *ไห่โหวเพยชู่* (海鸥飞处) ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1972
5. นวนิยายเรื่อง *อี่เหลียนโยวเหมิง* (一帘幽梦) ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1973
6. นวนิยายเรื่อง *ไจ้ลู่ยอฝิง* (在水一方) ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1975
7. นวนิยายเรื่อง *เย่วเหมิงหลงเหินเยวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧) ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1976
8. นวนิยายเรื่อง *เหรินไจ้เทียนหย่า* (人在天涯) ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1976

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาตัวบทวรรณกรรมด้วยวิธีการตีความ
2. ศึกษาแนวคิดและบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเชิงประวัติศาสตร์
3. สังเคราะห์ตัวบทวรรณกรรมกับบริบทที่เกี่ยวข้องแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยกรอบแนวคิด บูรพาคติศึกษากับ ภูมิศาสตร์จินตกรรม แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับรัฐประชาชาติสมัยใหม่ และแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมกับคนพลัดถิ่น
4. สรุปและอภิปรายผล

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การถ่ายถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย โดยคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทย ในเอกสารจีนของสำนักนายกรัฐมนตรี ปีพุทธศักราช 2543

ผลการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็นสามส่วนคือ 1. ภูมิศาสตร์จินตกรรมของจีนแผ่นดินใหญ่ 2. ภูมิศาสตร์จินตกรรม ของประเทศตะวันตก 3. ภูมิศาสตร์จินตกรรมของไต้หวัน 4. อัตลักษณ์ของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่ในไต้หวัน

1. ภูมิศาสตร์จินตกรรมของจีนแผ่นดินใหญ่ มาตุภูมิและอดีตอันงดงาม

เนื่องจากฉงเหยงเหยาเป็นนักเขียนชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นที่ถือกำเนิดในจีนแผ่นดินใหญ่ก่อนที่อพยพมาเติบโตที่ ไต้หวัน นวนิยายของฉงเหยงเหยาในช่วงทศวรรษที่ 1960-1980 เกือบทั้งหมดจึงเป็นเรื่องราวของคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นบน เกาะไต้หวัน โดยมีทั้งคนพลัดถิ่นรุ่นแรกที่เกิด เติบโต ได้รับการกล่อมเกลาและการศึกษาในแผ่นดินใหญ่และคนพลัดถิ่น รุ่นที่สองที่เกิดบนเกาะไต้หวัน ในนวนิยายของฉงเหยงเหยาช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 จีนแผ่นดินใหญ่ถูกเขียนให้เป็นมาตุภูมิ

(hometown) ของตัวละครส่วนใหญ่ในนวนิยาย จินแผ่นดินใหญ่ถูกผูกโยงกับอดีตอันเรืองรองของตัวละครซึ่งในบางครั้งแทบจะตรงกันข้ามกับสภาพปัจจุบันของตัวละครบนเกาะไต้หวัน ในนวนิยายเรื่อง *เยียนอวิ๋เหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) ตระกูลลู (陆) ซึ่งสมาชิกในตระกูลเป็นตัวละครหลักและตัวละครสำคัญในตัวบทเป็นครอบครัวคนพลัดถิ่นที่อพยพมาจากจินแผ่นดินใหญ่ที่ติดตามรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งมายังเกาะไต้หวันเมื่อพ่ายแพ้สงครามกลางเมือง ภาพของจินแผ่นดินใหญ่ถูกแสดงผ่านเรื่องราวของพ่อและแม่ของลูอี้ผิง (陆依萍) ซึ่งเป็นตัวละครเอกหญิง โดยในตัวบทจินแผ่นดินใหญ่เป็นพื้นที่ที่ผูกโยงกับอดีตอันเรืองรองของตัวละครลูเจินหว่า (陆振华) พ่อของลูอี้ผิงตอนอยู่ที่จินแผ่นดินใหญ่เป็นนายทหารหนุ่มหน้าตาหล่อเหลามีพลังกำลัง มีทั้งอิทธิพลและทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับลูเจินหว่าในไต้หวันที่ตอนท้ายของเรื่องกลายเป็นนายพลเกษียณอายุที่ถูกภรรยาสวมเขา ทรัพย์สินเงินทองสูญหาย ครอบครัวล่มสลายและเจ็บป่วยอย่างอนาถา ในขณะที่แม่ของลูอี้ผิง ยามที่อยู่ที่จินแผ่นดินใหญ่ เธอเป็นภรรยาสาวสวยผู้เป็นที่โปรดปรานของสามี มีหน้าจ้ำยังมีลูกสาวที่น่ารักและเป็นลูกสาวคนโปรดของสามี จินแผ่นดินใหญ่จึงเป็นคืนวันอันแสนหวานที่อบอุ่นไปด้วยความรัก แต่เมื่อมาอยู่ที่ไต้หวัน เธอกลับถูกสามีไล่ออกจากบ้าน กลายเป็นหญิงชรา สีมดดอกเลา อาศัยอยู่ในบ้านเช่าที่ผู้พังและมีโรคประจำตัว

ในนวนิยายเรื่อง *จี้ตู้ชีหยังหง* (几度夕阳红) ซึ่งเป็นนวนิยายที่หนึ่งในสามของเนื้อเรื่องมีจินแผ่นดินใหญ่เป็นฉากท้องเรื่อง จินแผ่นดินใหญ่ก็ถูกนำเสนอว่าเป็นมาตุภูมิของตัวละครเอกรุ่นพ่อแม่ หลี่เหมิงจู่ (李梦竹) หยงหมิงหย่วน (杨明远) เหมอู่เทียน (何慕天) ล้วนเป็นคนพลัดถิ่นที่อพยพมาจากแผ่นดินใหญ่เพราะภัยสงคราม สำหรับตัวละครเหล่านี้ จินแผ่นดินใหญ่คือบ้านเกิดเมืองนอน เป็นสถานที่ที่พวกเขาเกิดและเติบโตที่พวกเขาต้องปกป้องรักษาเอาไว้ ดังจะเห็นได้จากการจับกลุ่มกรณด่าญี่ปุ่นซึ่งเป็นผู้รุกรานของกลุ่มนักศึกษาในเมืองฉงชิ่งซึ่งส่วนหนึ่งเป็นนักศึกษาพลัดถิ่นจากภาวะสงคราม ความคับแค้นต่อศัตรูผู้รุกรานล้วนมีอยู่ในหัวใจของนักศึกษาเหล่านี้ทุกคน ดังจะเห็นได้จากเสียงของผู้เล่าที่บรรยายว่า “人人都有一番国仇家恨，也都饱尝离家背井和颠沛流离的滋味。(ทุกคนล้วนมีอดีตอันแค้นใจที่ประเทศถูกรุกราน บ้านเมืองถูกทำลาย และต่างก็ได้รับรัฐชาติของการต้องจากบ้านเร่ร่อนพเนจรอย่างเต็มอิม)” (琼瑶, 2018c: 168) นอกจากนี้ความรัก มิตรภาพ ความขัดแย้ง ความสุข ความทุกข์ของตัวละครเหล่านี้ที่เกิดขึ้นบนจินแผ่นดินใหญ่ในอดีตยังส่งผลกระทบต่อชีวิตพวกเขาในไต้หวันในยุคปัจจุบันอีกด้วย อาทิ ความเข้าใจผิดระหว่างหลี่เหมิงจู่กับเหมอู่เทียนและการเป็นคู่แข่งทางความรักระหว่างหยงหมิงหย่วนกับเหมอู่เทียนกลายเป็นความโกรธแค้นเจ็บช้ำน้ำใจที่ส่งผลกระทบต่อความรักระหว่างตัวละครรุ่นลูกคือหยงเสี่ยวตาน (杨晓丹) และเว่ยหู่เฟิง (魏如峰)

นอกจากเป็นสถานที่แห่งความทรงจำแล้ว ในตัวบทแผ่นดินใหญ่ยังถูกวาดภาพให้เป็นสถานที่ที่อยากจน แร้นแค้นจากภาวะสงคราม ชีวิตนักศึกษาของหยงหมิงหย่วนและเพื่อนของเขามีแต่ความอดคัดัดสน หอพักอาศัยอยู่กันอย่างแออัดเสียดสกรปรก หลายครั้งที่พวกเขาต้องเอาของใช้ไปจำหน่ายเพื่อให้มีเงินยังชีพ แม้กระทั่งเดินทางเข้าเมืองก็เลือกใช้วิธีการเดินเท้าเพื่อประหยัดเงิน มีเพียงนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่ร่ำรวยอย่างเหมอู่เทียนที่สามารถใช้ชีวิตอย่างสุขสบายได้ ภาพของเมืองฉงชิ่งซึ่งเป็นเมืองหลวงชั่วคราวของสาธารณรัฐจีนในยุคสมัยนั้นถูกเขียนให้เป็นพื้นที่ชนบทที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติมากกว่าที่ถูกเขียนให้เป็นพื้นที่เมืองที่คลาคล่ำไปด้วยผู้คน นอกจากนี้สำหรับตัวละครรุ่นพ่อแม่ จินแผ่นดินใหญ่ยังถูกเขียนให้เป็นสถานที่ผู้คนยังอยู่ในสังคมโบราณที่พ่อแม่มีสิทธิกำหนดชีวิตของลูก และยึดถือธรรมเนียมเก่าอย่างการคลุมถุงชนที่ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้เป็นลูก อย่างไรก็ตาม สำหรับตัวละครรุ่นพ่อแม่แล้ว จินแผ่นดินใหญ่ก็ยังคงเป็นความทรงจำที่พวกเขาโหยหาและไม่อาจลืมเลือนได้ สถานที่ในจินแผ่นดินใหญ่ยังคงถูกตัวละครรุ่นพ่อแม่นำไปผูกโยงกับสถานที่ในไต้หวันที่พวกเขาใช้ชีวิตอยู่ อาทิ หยงหมิงหย่วนตอนที่ควบคุมสติตัวเองไม่อยู่แล้วเดินไปที่ริมแม่น้ำตันส่วย (淡水) ก็คิดว่าทิวทัศน์ริมแม่น้ำตันส่วยในเมืองไทเปเหมือนกับทิวทัศน์ริมแม่น้ำจยาหลิง (嘉陵江) ในเมืองฉงชิ่ง นอกจากนี้แม้ว่าชีวิตในช่วงสงครามในจินแผ่นดินใหญ่จะยากลำบากเพียงใดแต่ก็ยังน่าโหยหาและชวนให้รำลึกถึง ต่างจากความลำบากที่พวกเขาต้องเผชิญในไต้หวันที่พวกเขาเผชิญ

ในปัจจุบันที่เหมือนจะไม่มีทางออก ดังจะเห็นได้จากกรณีของหลี่เหมิงจู่และหยังหมิงหย่วน ภายหลังจากที่ทั้งสองอพยพมาที่ไต้หวันชีวิตครอบครัวของพวกเขาก็เป็นไปอย่างลำบากยากแค้น หยังหมิงหย่วนเป็นแค่เจ้าหน้าที่รัฐชั้นล่าง เงินเดือนน้อย ไม่มีความสุข มีปัญหาทางอารมณ์เพราะต้องละทิ้งสิ่งที่ตัวเองรักคือการวาดภาพ ในขณะที่หลี่เหมิงจู่ก็เป็นแม่บ้านที่ปวดหัวอยู่ทุกวันกับการบริหารเงินจำกัดจำเขี่ยที่สามิให้ไว้ อาจกล่าวได้ว่าหากเปรียบเทียบกับไต้หวันแล้ว จีนแผ่นดินใหญ่คืออดีตที่มีแต่ความเยาวยวีย์และความทรงจำอันน่าโหยหา

จีนแผ่นดินใหญ่ปรากฏน้อยลงในนวนิยายของฉงเหยงในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 ไปจนถึงกลางทศวรรษที่ 1970 และภาพของจีนแผ่นดินใหญ่ในช่วงเวลาดังกล่าวส่วนใหญ่ถูกเขียนให้เป็นการเกิดของตัวละครที่ไม่ได้เป็นตัวละครเอกและเป็นคนพลัดถิ่นรุ่นแรก หรือต่อให้เป็นบ้านเกิดของตัวละครเอกแต่ก็ไม่ได้มีความสำคัญต่อตัวละครอีกต่อไป สำหรับพวกเขา จีนแผ่นดินใหญ่เป็นที่กำเนิดของบรรพบุรุษและเป็นต้นกำเนิดของวัฒนธรรมจีนแต่ไม่ใช่บ้านที่เฝ้าโหยหาและอยากกลับไป ในนวนิยายเรื่อง *ถึงยว่นเซินเซิน* (庭院深深) จีนแผ่นดินใหญ่ถูกเขียนให้เพียงแค่อสถานที่ที่จางหานเยียน (章含烟) ตัวละครเอกหญิงอพยพมาเท่านั้นและจางหานเยียนก็ไม่ได้คิดว่าจีนแผ่นดินใหญ่คือบ้านของเธอ เพราะจนเธออายุ 19 ปี เธอก็ยังคงเฝ้าหาและตามหาบ้านของเธออยู่ ในนวนิยายเรื่อง *ใจสู้ยี่ฟ่ง* (在水一方) จีนแผ่นดินใหญ่ถูกเขียนว่าเป็นบ้านเกิดของคุณย่าที่เป็นคนจีนพลัดถิ่นอพยพมาอยู่ที่ไต้หวัน ที่แผ่นดินใหญ่ของคุณย่าเป็นลูกคนรวย แต่เมื่ออพยพมาที่ไต้หวันก็ยากจนลง ต้องอาศัยอยู่ในบ้านเก่าแบบญี่ปุ่นที่เป็นสิ่งมรดกตกค้างจากช่วงที่ไต้หวันเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่น สำหรับคุณย่าแล้ว จีนแผ่นดินใหญ่คือบ้านเกิดที่ไฝฝืนถึง คือช่วงเวลาแห่งความสุข แต่สำหรับตัวละครเอกในเรื่องอย่าง จูซือเหยา (朱诗尧) ตูเสี่ยวชวง (杜小双) ที่เกิดบนเกาะไต้หวัน พวกเขาไม่ได้โหยหาหรือไฝฝืนถึงแผ่นดินใหญ่เหมือนตัวละครที่เป็นคนพลัดถิ่นรุ่นแรก แม้แต่หลูเหยวเหวิน (卢友文) ที่เกิดบนแผ่นดินใหญ่และถูกญาติพามาตั้งไต้หวันก็ถูกเขียนให้เป็เด็กกำพร้าที่ไม่มีความทรงจำเกี่ยวกับแผ่นดินใหญ่หลงเหลืออยู่ในนวนิยายเรื่อง *เหรินใจเทียบหย่า* (人在天涯) จีนแผ่นดินใหญ่ถูกเขียนให้เป็สถานที่ที่พ่อแม่ของจูตานลี (朱丹荔) หนึ่งในตัวละครเอกหญิงอพยพออกมาเพื่อหนีภัยคอมมิวนิสต์ ก่อนที่ครอบครัวตระกูลจูไปอยู่ที่ฮ่องกงและสุดท้ายมาลงหลักปักฐานเป็นพลเมืองสวิสเซอร์แลนด์ สำหรับครอบครัวตระกูลจูจีนแผ่นดินใหญ่ไม่ใช่บ้าน แต่เป็นเพียงบ้านเกิดที่ไม่ใช่สถานที่ที่ต้องกลับไป ในขณะที่เดียวกันสำหรับสองพี่น้องตระกูลเฉินที่เป็นตัวละครเอก จีนแผ่นดินใหญ่ก็เป็นเพียงบ้านเกิดของบรรพบุรุษ แต่ไม่ใช่บ้านของพวกเขาเช่นกัน เพราะบ้านของพวกเขาคือสาธารณรัฐจีนที่อยู่บนเกาะไต้หวัน เหมือนในเสียงของผู้เล่าในฉากเปิดของนวนิยายตอนที่เฉินจื้อเสียง (陈志翔) กำลังอยู่บนเครื่องบินเพื่อไปเฉินจื้อหย่วน (陈志远) ผู้เป็นพี่ชายที่อิตาลีว่า “第一次真正的离开家——离开台湾。(ครั้งแรกที่เขาจากบ้านจริงๆ ครั้งแรกที่เขาจากไต้หวัน)” (琼瑶, 2018b)

จะเห็นได้ว่าในช่วงหนึ่งทศวรรษภาพของจีนแผ่นดินใหญ่ที่ในนวนิยายของฉงเหยงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 นวนิยายของฉงเหยง จีนแผ่นดินใหญ่ถูกเขียนให้เป็บ้านเกิดของตัวละครเอก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่แผ่นดินใหญ่ล้วนมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อตัวละครในปัจจุบัน จีนแผ่นดินใหญ่เป็นพื้นที่ของอดีตอันเรืองรอง วัยหนุ่มสาว ธรรมชาติและความสุข แต่เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งในและนอกสาธารณรัฐจีนในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 ไปจนถึงต้นทศวรรษที่ 1970 อาทิ การถูกขับออกจากสหประชาชาติและถูกประเทศต่าง ๆ ทอยยตัดสัมพันธ์ทางการทูต บทบาทที่เพิ่มขึ้นของเจียงจิงกั๋ว (蒋经国) ที่มีแนวคิดทำให้เป็นท้องถิ่น (本土化) ซึ่งหมายถึงการทำให้เป็นไต้หวันเพิ่มมากขึ้นในด้านการเมือง ภาพของจีนแผ่นดินใหญ่ในนวนิยายของฉงเหยงในช่วงเวลาดังกล่าว ไปจนถึงกลางทศวรรษที่ 1970 ก็มีจำนวนลดลงและเปลี่ยนแปลงไปคือมีความสำคัญต่อตัวละครและเนื้อเรื่องน้อยลงในขณะที่บทบาทของไต้หวันในฐานะบ้านกลับเพิ่มมากขึ้น

2. ภูมิศาสตร์กิจกรรมของประเทศตะวันตก พื้นที่แห่งการเติบโต พื้นที่หลีกเลี่ยงและพื้นที่ที่เป็นอื่น

สาธารณรัฐจีนภายใต้การนำของเจียงไคเช็คหรือเจียงเจี๋ยสือ (蒋介石) มีความสัมพันธ์ทางการทูตที่ดีกับสหรัฐอเมริกาและยุโรปมาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองจบสิ้นลง โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาที่สนับสนุนรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งมาตลอดทั้งในช่วงที่ทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่นและสงครามกลางเมืองกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน ภายหลังจากที่รัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งพ่ายแพ้สงครามกลางเมืองและอพยพมาตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นบนเกาะไต้หวัน สหรัฐอเมริกาก็ยังคงเป็นผู้สนับสนุนสำคัญในทางการทหารและทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐจีน ภาพของสหรัฐอเมริกาในนวนิยายของฉงเหยงหวางช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 จนถึงกลางทศวรรษที่ 1970 ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมากเท่าใดนัก นั่นก็คือเป็นคู่ค้าของสาธารณรัฐจีนเป็นดินแดนแห่งโอกาสทั้งด้านการศึกษาและด้านอาชีพ เป็นเส้นทางสู่นาคตที่ดีและเป็นพื้นที่ที่ตัวละครเอกหลีกเลี่ยงปัญหาและความวุ่นวายที่เกิดขึ้นบนเกาะไต้หวัน ในขณะที่ยุโรปก็ถูกเขียนให้มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันคือเป็นคู่ค้า เป็นดินแดนแห่งโอกาสและพื้นที่หลีกเลี่ยงปัญหาของตัวละคร

สหรัฐอเมริกามีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือทางเศรษฐกิจให้แก่ไต้หวันมาตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1950 บทบาทของสหรัฐอเมริกาช่วยให้ไต้หวันกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมและประเทศสมัยใหม่ (Wang, 2015: 325, 336) ในช่วงทศวรรษที่ 1960 บริษัทไฟฟ้าจากสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและเนเธอร์แลนด์ได้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมไฟฟ้าในไต้หวัน (Rubinstein, 2015: 370) นวนิยายของฉงเหยงหวางในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ถึงกลางทศวรรษที่ 1970 ก็สะท้อนความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่แน่นแฟ้นระหว่างไต้หวันกับสหรัฐอเมริกาและยุโรปออกมา ในนวนิยายเรื่อง *จี๋ตู้ซียังหง* (几度夕阳红) เว่ยหฺงเฟิงเมื่อสืบทอดธุรกิจต่อจากเหมอู่เทียนก็ขยายธุรกิจนำสินค้าไปขายยังสหรัฐอเมริกาและยุโรป ในนวนิยายเรื่อง *ไห่โถวเฟยชู่* (海鸥飞处) ครอบครัวของหยังอี่ว์ฉิ่ง (杨羽裳) ตัวละครเอกหญิงก็มีธุรกิจร้านอาหารจีนอยู่ที่ซานฟรานซิสโก ในนวนิยายเรื่อง *เย่่วเหมิงหลงเหินยิวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧) โรงงานหลอมเหล็กที่เหว่ยเฟิงเฟย (韦鹏飞) ทำงานอยู่ก็ส่งออกสินค้าอุปกรณ์เหล็กไปยังสหรัฐอเมริกา แคนาดา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และยุโรป

นอกจากถูกเขียนให้เป็นคู่ค้าทางธุรกิจที่สำคัญของสาธารณรัฐจีนแล้ว สหรัฐอเมริกายังถูกวาดภาพให้เป็นพื้นที่แห่งโอกาสด้านการศึกษาของหนุ่มสาวชาวไต้หวัน เพศและความพิการไม่ใช่อุปสรรคในการได้รับการศึกษาที่สหรัฐอเมริกา ในนวนิยายเรื่อง *กิงย่วนซินซิน* (庭院深深) จังหานเยียนตัวละครเอกหญิงแต่เดิมจบการศึกษาเพียงระดับมัธยม เคยมีอาชีพเป็นผู้หญิงบริการในสถานบันเทิง ต่อมาไปทำงานเป็นแรงงานในโรงงานชาของบ๊วเพยเหวิน (柏霏文) ตัวละครเอกชายทั้งสองตกหลุมรักแล้วแต่งงานกัน แต่จังหานเยียนกลับถูกกีดกัน กลั่นแกล้ง ทำร้ายจิตใจจากแม่สามีจนความรักพังทลาย เธอทิ้งลูกสาวไว้กับสามีแล้วหนีออกจากบ้านไป สุดท้ายก็ได้เรียนต่อด้านการศึกษาและเริ่มชีวิตใหม่ในชื่อฟิงซืออิง (方丝萦) ที่สหรัฐอเมริกา ในนวนิยายเรื่อง *ไห่โถวเฟยชู่* (海鸥飞处) หยังอี่ว์ฉิ่งตัวละครเอกหญิงทั้งการศึกษาในระดับปริญญาตรีกลางคืนเพื่อไปแต่งงาน และเมื่อเธอถูกพ่อแม่บังคับให้ย้ายไปอยู่ที่สหรัฐอเมริกาเพื่อตัดขาดจากอี่ว์มู่ไหว (俞慕槐) ตัวละครเอกชายซึ่งเป็นคนรักเก่า หยังอี่ว์ฉิ่งก็ได้ถือโอกาสใช้เวลาที่สามีไปทำงานแอบเข้าเรียนต่อด้านวรรณกรรมอังกฤษที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ในนวนิยายเรื่อง *อีเหลียนโยวมิ่ง* (一帘幽梦) วังลี่ผิง (汪绿萍) พี่สาวของตัวละครเอกหญิงได้รับการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (MIT) สหรัฐอเมริกาให้ไปเรียนต่อในระดับบัณฑิตศึกษา แต่หลังจากนั้นไม่นานวังลี่ผิงก็เกิดอุบัติเหตุเสียขาไปข้างหนึ่ง ภายหลังก็แต่งงานกับฉู่เหลียน (楚濂) เพื่อนสนิทตั้งแต่วัยเด็กที่เธอแอบชอบ และเป็นคนที่มือเตอร์ไซค์ให้เธอซ้อนในวันที่เกิดอุบัติเหตุ จึงทำให้เธอไม่ได้ไปเรียนต่อในปีนั้น แต่หลังจากผ่านชีวิตการทำงานที่ไม่มีความสุขมาหนึ่งปี วังลี่ผิงก็ตัดสินใจเดินตามความฝันของตัวเองอีกครั้ง โดยการติดต่อกลับไปยังสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์และเล่าเรื่องอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นให้ทางมหาวิทยาลัยฟัง ซึ่งทางมหาวิทยาลัยก็แจ้งแก่เธอว่าความพิการ

ของเธอไม่ใช่อุปสรรคในการเรียนต่อและทางมหาวิทยาลัยยังคงเก็บทุนการศึกษาไว้ให้เธออยู่ สุดท้ายวังสี่วังก็ตัดสินใจหย่าขาดจากฉู่เหลียนและเดินตามความฝันของตนเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะเป็นเป้าหมายหลักทางการศึกษาและเป็นใบเบิกทางในการประกอบอาชีพที่ดี ดังจะเห็นได้จากตัวละครเอกหลายตัวในนวนิยายของฉงเหยงเหยาที่จบการศึกษาจากสหรัฐอเมริกาและมีอาชีพการงานและอนาคตที่ดี อาทิ ฟิงซืออิงในนวนิยายเรื่อง*ถึงย่วนเฉินเฉิน* (庭院深深) และเหวยผิงเพยในนวนิยายเรื่อง*เย่วเหมิงหลงเหนี่ยวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧) แต่การไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกาก็ไม่ใช่สิ่งที่หนุ่มสาวชาวไต้หวันทุกคนจะเข้าถึงได้และไม่ใช่ว่าเส้นทางชีวิตที่หนุ่มสาวทุกคนอยากเดิน ตัวละครเอกและตัวละครรองหลายตัวต้องเป็นทุกข์กับความคาดหวังของครอบครัวและสังคม อาทิ ตัวละครฉู่เหลียนในนวนิยายเรื่อง*อ้อเหลียนโยวเหมิง* (一帘幽梦) ที่เปิดเผยความในใจต่อวังจื่อหลิงที่ไม่อยากไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา เขาอยากไปที่นั่นเพื่อท่องเที่ยวเท่านั้น แต่พ่อแม่และครอบครัวกลับคาดหวังให้เขาซึ่งเป็นคนเรียนเก่งไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ นวนิยายของฉงเหยงเหยายังวิพากษ์ค่านิยมไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกาที่ครอบครัวและสังคมมีต่อคนหนุ่มสาวด้วยการไปเรียนต่อไม่ใช่เรื่องที่ควรจะบังคับกันเพราะการใช้ชีวิตในต่างประเทศไม่ใช่เรื่องง่าย พ่อแม่ไม่ควรบีบบังคับลูกเพียงเพื่อรักษาหน้าตาของตนเองในสังคมเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาระหว่างฉู่เหลียนกับวังจื่อหลิง (汪紫菱) ที่ว่า

“我母亲认为我该去美国，可是，为什么？我觉得这只是我们父母的虚荣心而已，他们以为有个儿子留学美国就足以夸耀邻里，殊不知我们的留学生在国外洗盘子，卖劳力，看洋人的脸色生活，假若我们的父母都看到了他们子女在美国过的生活，我不知道他们还能剩下多少的虚荣心！（แม่ที่คิดว่าพี่ควรไปต่ออเมริกา แต่ว่า ทำไม (ต้องไปเรียนต่อที่นั่น) พี่รู้สึกว่ามันเป็นเพียงความภูมิใจผิดๆ ของพ่อแม่พวกเราเท่านั้น พวกเขาคิดว่าการที่ลูกชายไปเรียนต่อที่อเมริกาเป็นเรื่องที่สามารถเอาไปอวดกับคนแถวบ้านได้ (พวกเขา) กลับไม่เคยรู้เลยว่านักเรียนนอกพวกนี้ต้องทำงานล้างจาน ขายแรงงาน ใช้ชีวิตที่ต้องสังเกตสีหน้าของพวกฝรั่ง ถ้าหากพ่อแม่พวกเราได้เห็นการใช้ชีวิตของลูกหลานพวกเขาในอเมริกา พี่ก็ไม่รู้ว่าพวกเขาจะเหลือความภาคภูมิใจอยู่สักเท่าไรเชียว)” (琼瑶, 2018a: 31)

นอกจากเป็นสถานที่แห่งโอกาสในการเรียนรู้แล้ว สหรัฐอเมริกายังถูกเขียนให้เป็นประเทศแห่งโอกาสความเป็นไปได้และความมั่งคั่งร่ำรวย ในนวนิยายเรื่อง*อ้อเหลียนโยวเหมิง* (一帘幽梦) หลังจากเพียววินผาน (费云帆) ตัวละครเอกชาย จบการศึกษาด้านออกแบบภายในที่สหรัฐอเมริกาก็ได้งานทำเป็นนักออกแบบภายในที่นั่นจนมีชื่อเสียงในระดับหนึ่ง จากนั้นเพียววินผานได้ลงทุนซื้อหุ้นของบริษัทน้ำมันแห่งใหม่ที่กำลังขุดเจาะหาน้ำมันในทะเลทราย ในช่วงหนึ่งปีแรกหุ้นที่เขาถือกลายเป็นกระดาษเพราะบริษัทขุดเจาะไม่พบน้ำมัน จากนั้นเขาก็ไม่ได้สนใจหุ้นที่เขาถือไว้ตัวนี้อีก แต่อยู่มาวันหนึ่งก็มีการเจาะพบน้ำมัน หุ้นที่เขาถือไว้มีมูลค่าพุ่งขึ้นขึ้นหลายสิบลบาท เพียววินผานจึงกลายเป็นเศรษฐีในช่วงข้ามคืน

นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกาก็ถูกเขียนให้เป็นสถานที่ที่ตัวละครใช้หนีปัญหาจากไต้หวันและเริ่มต้นชีวิตใหม่ ในนวนิยายเรื่อง*เยียนอ้อว์เหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) เหอชู่หวาน (何书桓) ตัวละครเอกชายตัดสินใจหนีความรู้สึกผิดที่ตนเองมีส่วนในการตายของลู่อู่ผิง (陆如萍) ด้วยการไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา ในนวนิยายเรื่อง*เย่วเหมิงหลงเหนี่ยวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧) เหวยผิงเพยก็คิดจะพาหลิวหลิงชาน (刘灵珊) แฟนสาวหนีปัญหาความขัดแย้งระหว่างหลิงชานกับลูกสาวของเหวยผิงเพยไปที่สหรัฐอเมริกา ในนวนิยายเรื่อง*ถึงย่วนเฉินเฉิน* (庭院深深) จังหวนเยียนละทิ้งอดีตที่เคยเป็นหญิงบริการสาวโรงงาน แม่และเมียไว้ที่ไต้หวันแล้วเริ่มต้นชีวิตใหม่ในชื่อฟิงซืออิงที่สหรัฐอเมริกา ในนวนิยายเรื่อง*ไห่โถวเพยชู่* (海鸥飞处) หย่งอ้อว์ฉิงก็หย่าร้างกับสามีที่เข้มแข็งจิตใจและได้ชีวิตใหม่คืนมาที่สหรัฐอเมริกา

เฉกเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา ยุโรปก็ถูกเขียนให้เป็นสถานที่แห่งโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ เป็นสถานที่ในการหลีกเลี่ยงปัญหา ในนวนิยายเรื่อง *อีเทเลียนโยวเม็ง* (一帘幽梦) ภายหลังจากที่เขากลายเป็นเศรษฐี แต่งงานกับหญิงชาวตะวันตก แล้วชีวิตคู่ล้มเหลว เพียววินฝานก็พบว่าแม้ว่าจะร่ำรวยแต่ชีวิตก็ว่างเปล่า ไร้จุดหมาย เขาจึงเดินทางไปยุโรปเพื่อท่องเที่ยว และแก้เบื่อด้วยการไปเล่นกีตาร์ตามร้านอาหารจนเกือบทั่วยุโรป เพียววินฝานพบว่าตนเองสนใจธุรกิจร้านอาหาร สุดท้ายจึงตัดสินใจเปิดร้านอาหารทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกา และในนวนิยายเรื่องเดียวกันตอนที่วังจื่อหลิงตัวละครเอกหญิงบอบช้ำทางจิตใจจากการที่ฉู่เหลียนผู้ชายที่รักเลือกแต่งงานกับหวังลี่ผิงพี่สาวของตนเพื่อชดเชยความผิดที่ทำให้หวังลี่ผิงสูญเสียขาไปข้างหนึ่งจากอุบัติเหตุ เพียววินฝานก็ขอวังจื่อหลิงแต่งงานแล้วย้ายไปอยู่ที่อิตาลีเพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่ทำให้เธอเจ็บปวดที่ได้หวั่น ในขณะที่นวนิยายเรื่อง *เหรินไห้เทียนหย่า* (人在天涯) สองพี่น้องตระกูลเฉินก็เลือกไปเรียนต่อที่อิตาลีแล้วทำงานทำที่นั่น แม้ว่าเฉินจื่อหย่วนผู้พี่จะเรียนไม่จบ ไม่ได้เป็นนักร้องโอเปร่าอย่างที่ตนเองหวังไว้ และต้องมาทำงานแบกหามในโรงละครแทน แต่เฉินจื่อเสียงผู้น้องที่ตามมาที่อิตาลีในภายหลังก็สามารถพิสูจน์ตนเองและทำตามความฝันกลายเป็นศิลปินดาวรุ่งเชื้อสายจีนที่วงการศิลปะอิตาลีให้การยอมรับ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ายุโรปและสหรัฐอเมริกาจะถูกวาดภาพให้เป็นสถานที่แห่งโอกาสทั้งด้านการศึกษาและด้านอาชีพ รวมถึงเป็นสถานที่ที่ตัวละครใช้หลีกเลี่ยงปัญหาที่ได้หวั่น แต่ยุโรปและสหรัฐอเมริกาก็ไม่ใช่บ้าน ไม่ใช่สถานที่ที่ตัวละครเอกเลือกใช้ชีวิตในระยะยาว สุดท้ายแล้วในตอนจบตัวละครเอกส่วนใหญ่ต่างกลับไปทีเกาะไต้หวัน บ้านซึ่งเป็นบ้านของพวกเขา ในนวนิยายเรื่อง *กิงย่วนเซินเซิน* (庭院深深) จังหานเขียนสุดท้ายก็ตัดสินใจทิ้งงานและคู่หมั้นที่สหรัฐอเมริกาเพื่อกลับมาดูแลลูกสาวที่ไต้หวันและสุดท้ายคืนดีกับอดีตสามี ในนวนิยายเรื่อง *ไหโหวเพยชู่* (海鸥飞处) หยั่งอี่วฉิงภายหลังหย่าขาดจากสามีก็ตัดสินใจกลับมาสานต่อความสัมพันธ์กับอี่วฉู่ไหวคนรักเก่าที่ไต้หวัน ในนวนิยายเรื่อง *อีเทเลียนโยวเม็ง* (一帘幽梦) เพียววินฝานและวังจื่อหลิงสองสามีภรรยาที่ย้ายไปอยู่ที่อิตาลีและสหรัฐอเมริกาสุดท้ายก็กลับมาลงหลักปักฐานที่ไต้หวัน ในนวนิยายเรื่อง *เหรินไห้เทียนหย่า* (人在天涯) เฉินจื่อเสียงวางแผนว่าเมื่อเขาเรียนจบ มีงานทำที่อิตาลีแล้วสามารถหาเงินใช้หนี้ให้พ่อแม่ได้หมด เขาก็จะพาเฉินจื่อหย่วนพี่ชายของเขากลับบ้าน ในนวนิยายเรื่องเดียวกันเมื่อเฉินจื่อเสียงประสบความสำเร็จ ผลงานประติมากรรมของเขาได้รับรางวัล เฉินจื่อหย่วนผู้พี่ก็พูดกับน้องชายว่า “志翔，我离家十多年，终于觉得我即使回家，也不会无颜见江东父老了。志翔，你终于找到你所缺少的东西了，咱们可以回去了。(จื่อเสียง พี่จากบ้านมาสิกว่าปี ในที่สุดก็รู้สึกว่าคุณสามารถกลับบ้านได้แล้ว พี่มีหน้ากลับไปพบพ่อแม่แล้ว จื่อเสียง ในที่สุดน้องก็สามารถหาสิ่งที่ตัวเองขาดหายพบ พวกเราสามารถกลับบ้านได้แล้ว)” (琼瑶, 2018b) ผู้วิจัยพบว่าในนวนิยายที่ตัวละครเอกเดินทางไปใช้ชีวิตในต่างประเทศมีเพียงแค่เรื่อง *เยียนอี่วเหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) เท่านั้นที่ตัวละครชายไม่ได้เดินทางกลับมาที่ไต้หวันเพื่อคืนดีกับตัวละครเอกหญิง ถึงกระนั้นในตอนจบของนวนิยายเหอชู่หวานตัวละครเอกชายก็ได้เขียนจดหมายถึงลู่อี้ผิงตัวละครเอกหญิงเพื่อบอกถึงความเป็นไปได้ในกลับมาสานสัมพันธ์ของทั้งสองเมื่อเวลาผ่านไปและทั้งสองสามารถเดินออกจากเงามืดของอดีตที่เลวร้ายได้

การเขียนให้ตัวละครเอกในนวนิยายหลายเรื่องเลือกกลับจากประเทศตะวันตกแล้วมาใช้ชีวิตที่ไต้หวันของฉงยงเหยา ทั้งที่ประเทศตะวันตกมีโอกาสและคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าแสดงให้เห็นความพยายามเขียนไต้หวันให้เป็นบ้านของชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่น เพราะในความเป็นจริงแล้วจากสถิติการอพยพของชาวจีนจากไต้หวันมายังสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 1960 และ 1970 มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือเพิ่มจาก 7,194 คน ในทศวรรษที่ 1960 เป็น 33,286 คนในทศวรรษที่ 1970 และยังคงเพิ่มต่อไปถึงระดับแสนคนในทศวรรษที่ 1980 และ 1990 (龙文彬、黄国桢, 2002: 38) หากพิจารณาจากตัวเลขผู้อพยพจากไต้หวันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกทศวรรษแล้ว การเลือกกลับไปใช้ชีวิตอยู่ที่ไต้หวัน

ของตัวละครเอกเกือบทุกตัวในนวนิยายของฉงเหยงเหยาจึงดูเหมือนเป็นเรื่องยกเว้นและทางเลือกของคนส่วนน้อย¹¹ และเป็นทางเลือกที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกผูกพัน และเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินใต้หวันของตัวละครชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังคงถกเถียงต่อไปได้ว่าชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นรุ่นแรกที่เกิดและเติบโตในแผ่นดินใหญ่จะสามารถเกิดความผูกพันกับแผ่นดินใต้หวันที่มีความแตกต่างทั้งด้านทางภูมิศาสตร์ อากาศ อาหารการกิน ผู้คน ภาษาและวัฒนธรรม ได้จริงหรือไม่ และคนจีนพลัดถิ่นรุ่นสองผู้ซึ่งเติบโตในครอบครัวของชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกๆ ที่เชื่อว่าคนจีนพลัดถิ่นจะสามารถกลับไปยังแผ่นดินใหญ่ได้อีกครั้ง และได้รับการศึกษาในช่วงทศวรรษที่ 1950-1970 ที่รัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งยังคงปลูกฝังความเป็นชาติของสาธารณรัฐจีนที่ผ่านวิชาประวัติศาสตร์ที่เน้นจีนแผ่นดินใหญ่มากกว่าเกาะใต้หวัน (Rubinstein, 2015: 390) จะมีสำนึกผูกพันกับใต้หวันในฐานะบ้านเกิดมากเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อในเอกสารแสดงตัวตนของพวกเขาระบุว่าพวกเขาเป็นไ่ว่เลิ่งเหรินหรือคนจีนที่ไม่ใช่คนใต้หวัน

นอกจากถูกเขียนให้เป็นพื้นที่แห่งโอกาส อนาคตและพื้นที่ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่มีลักษณะชั่วคราวแล้ว สหรัฐอเมริกาและยุโรปยังถูกเขียนให้เป็นพื้นที่ที่เป็นอื่น กล่าวคือเป็นพื้นที่ที่ตัวละครรู้สึกว่าจะไม่ใช่พื้นที่ของตนและพวกพ้องของตน ไม่ใช่บ้านแต่เป็นต่างถิ่น โดยผู้เขียนทำให้สหรัฐอเมริกาและยุโรปเป็นพื้นที่ที่เป็นอื่นผ่านการนำเสนอความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่ตัวละครที่ไ่ว่ไปอยู่ในดินแดนเหล่านั้นพบเห็นและผ่านการตระหนักถึงอัตลักษณ์ทางชนชาติของตัวละครว่าแตกต่างจากชนชาติอื่นในนวนิยายเรื่อง *กิ่งย่วนเซินเซิน* (庭院深深) ฟังซืออิงผู้ได้ชีวิตและอัตลักษณ์ใหม่จากการไปเรียนต่อและทำงานที่สหรัฐอเมริกา เมื่อกลับมายังใต้หวันที่มักนึกถึงความแตกต่างระหว่างสหรัฐอเมริกากับใต้หวัน อาทิ เมื่อตอนที่เธอได้เห็นรถยนต์สัญชาติอเมริกันที่บ้านของปู่เพียงเหวินก็นึกถึงชีวิตในสหรัฐอเมริกาที่รถยนต์เป็นพาหนะทั่วไป ไม่ใช่ของคนรวยเท่านั้น แม้แต่นักเรียนต่างชาติก็เมื่อมีเวลาว่างก็จะใช้เวลาศึกษาเรื่องรถยนต์ ซึ่งแตกต่างจากในใต้หวันที่รถยนต์เป็นของคนรวยเท่านั้น หรือตอนที่เธอถูกปู่เพียงเหวินถามเรื่องอายุ เธอก็ตอบกลับไปว่าที่สหรัฐอเมริกาไม่มีใครถามเรื่องอายุกัน สำหรับฟังซืออิงแล้วใต้หวันที่กับสหรัฐอเมริกาเหมือนเป็นคนละโลกกัน ดังคำตอบของเธอต่อคำถามของปู่เพียงเหวินว่าเธอจากที่ไหน มาจากอีกโลกหนึ่งหรือเปล่าที่ว่า “对了，另一个世界。(ใช่แล้ว (ฉันมาจาก) อีกโลกหนึ่ง)” “在海的那一边，地球的另一边。(อยู่ที่อีกฟากฝั่งหนึ่งของมหาสมุทร อีกฟากฝั่งหนึ่งของโลก)” (琼瑶, 2018e: 82) ในนวนิยายเรื่อง *อีเหลียนโยวเม็ง* (一帘幽梦) เฟยอววินผ่านผู้ซึ่งเพิ่งกลับจากการใช้ชีวิตที่ยุโรปเล่าถึงวัฒนธรรมการเรียกขานที่แตกต่างระหว่างวัฒนธรรมจีนกับวัฒนธรรมตะวันตก กล่าวคือชาวตะวันตกมักเรียกขานด้วยชื่อ ในขณะที่ชาวจีนมักเรียกขานด้วยตำแหน่ง **แห่ง** ที่ในสังคมซึ่งมีลำดับชั้น ในนวนิยายเรื่องเดียวกันบทสนทนาระหว่างเฟยอววินผานกับวังจื่อหลิงเกี่ยวกับยุโรปก็แสดงให้เห็นว่าเมื่อสำหรับชาวใต้หวันที่แล้วยุโรปเหมือนเป็นอีกโลกหนึ่ง ดังเช่นเสียงในห้วงคำนึงของวังจื่อหลิงที่ว่า “欧洲? 我一愣，那似乎是一个很遥远很遥远的地方，似乎在这个星球以外的地方，似乎和一个无人所知的山洞并没有什么不同。(ยุโรปฉันตะลึงนึ่ง นันราวกับเป็นสถานที่ที่อยู่ไกลแสนไกล ราวกับเป็นสถานที่ที่อยู่นอกโลก ราวกับ (เป็นสถานที่ที่) เหมือนกับถ้ำลึกบนเขาที่ไม่มีผู้ใดรู้จัก)” (琼瑶, 2018a: 142)

จะเห็นได้ว่าแม้สหรัฐอเมริกาและยุโรปจะถูกเขียนให้เป็นพื้นที่ของอนาคตทางการศึกษาและโอกาสทางการทำงาน แต่สุดท้ายแล้วพื้นที่เหล่านี้ล้วนเป็นเพียงพื้นที่ชั่วคราวที่ตัวละครใช้เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาหรือไม่ก็เป็นพื้นที่เปลี่ยนผ่านเพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้มีการศึกษา เป็นผู้มีความมั่นคง ไปจนถึงเป็นผู้มีความมั่งคั่ง ก่อนที่สุดท้ายตัวละครจะกลับไปลงหลักปักฐานถาวรที่ใต้หวัน สหรัฐอเมริกาและยุโรปที่ถูกวาดให้เป็นประเทศที่เจริญกว่า มั่งคั่งทางเศรษฐกิจมากกว่า สุดท้ายแล้วก็ไม่อาจเทียบเท่ากับสาธารณรัฐจีนหรือใต้หวันที่เป็นบ้านของตัวละครเหล่านี้ได้ สหรัฐอเมริกาและยุโรปจึงเป็นพื้นที่ที่

¹¹ อย่างไรก็ตาม ก็มีความเป็นไปได้ที่ตัวละครของฉงเหยงเหยาเหล่านี้ได้ใช้ชีวิตอยู่ในสหรัฐอเมริกาจนได้สัญชาติอเมริกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ฉงเหยงเหยาไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้เอาไว้ในฉบับ ซึ่งก็ยิ่งแสดงให้เห็นถึงการสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้แก่ผู้อ่านของฉงเหยงเหยา

เป็นอื่น เป็นอีกโลกหนึ่งที่ว่าไกลออกไปเหมือนกับที่ฉงเหยงได้กล่าวไว้ในบทส่งท้ายของนวนิยายเรื่อง *เหรินไห่เทียนหย่า* (人在天涯) ที่ว่า “不论罗马也好，瑞士也好，美国也好，对我而言，都是天涯。(ไม่ว่าจะเป็นโรมก็ดี สวิตเซอร์แลนด์ก็ดี สหรัฐอเมริกาก็ดี สำหรับฉันแล้วล้วนแต่เป็นสุดขอบฟ้าทั้งสิ้น)” (琼瑶, 2018b)

3. ภูมิศาสตร์จินตกรรมของไต้หวัน เมืองสมัยใหม่ พื้นที่ผสมผสานทางวัฒนธรรมและบ้านในปัจจุบัน

สาธารณรัฐจีนในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 นอกจากจะเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งการเมืองภายในและการเมืองระหว่างประเทศอย่างมีนัยยะสำคัญแล้ว ยังเป็นช่วงเวลาที่เศรษฐกิจไต้หวันเติบโตอย่างก้าวกระโดดหรือที่เรียกว่าปาฏิหาริย์แห่งไต้หวัน ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (gross national product) ของไต้หวันในช่วงเวลาดังกล่าวเฉลี่ยในแต่ละปีอยู่ที่ร้อยละ 9.7 อันเป็นผลจากการขยายตัวของสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกที่เกิดจากการลงทุนของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ไต้หวันได้เปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม (Wang, 2015: 333) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็ถูกสะท้อนออกมาผ่านอาชีพของตัวละครในนวนิยายของฉงเหยงด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากเหมิงเทียนในนวนิยายเรื่อง *จี้ตู้ซียังหง* (几度夕阳红) เป็นเจ้าของบริษัทสิ่งทอส่งออกต่างประเทศ เหว่ยเฟิงเพยในนวนิยายเรื่อง *เย่วเหมิงหลงเหนี่ยวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧) ทำงานในโรงงานหลอมเชื่อมเหล็กกล้าส่งออกต่างประเทศ

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและการขยายตัวของอุตสาหกรรมทำให้เกิดการอพยพของประชากรจากชนบทเข้าสู่เมือง เกิดการขยายตัวของพื้นที่เมืองหรือที่เรียกว่ากระบวนการนคราภิวัตน์ (urbanization) ประชากรจำนวนมากเริ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่เมืองมากกว่าพื้นที่ชนบท ซึ่งลักษณะดังกล่าวก็ได้ถูกสะท้อนในนวนิยายของฉงเหยง ภาพของไต้หวันปรากฏในดับทนวนิยายทั้ง 7 เรื่อง¹² ส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นพื้นที่เมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองไทเปหรือไทเป (台北) ที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐจีน

3.1 ไทเป เมืองหลวงสมัยใหม่

ในนวนิยายของฉงเหยงไทเปถูกเขียนให้เป็นมหานครขนาดใหญ่ เต็มไปด้วยผู้คน ในนวนิยาย *เยียนอวี่เหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) ลู่ฉิงบรยายถึงตอนที่เหอซูหวานพาเธอกลับจากไปเที่ยวนอกเมืองว่า “太阳落山后，我们才尽兴地回到喧嚣的台北。(หลังจากพระอาทิตย์ลับเขาแล้ว พวกเราถึงกลับไปยังไทเปที่มีแต่ความอึกทึกอย่างสำราญใจ)” (琼瑶, 2018h: 60) ในนวนิยายเรื่อง *จี้ตู้ซียังหง* (几度夕阳红) ผู้เขียนบรรยายถึงความกว้างใหญ่ของเมืองไทเปว่า “一条条的街头，一条条的巷子，纵的，横的，热闹的，冷清的……真正的台北市，似乎辽阔无边。(ถนนแต่ละสายชอยแต่ละชอย ทั้งที่ตัดในแนวตั้ง และที่ตัดในแนวนอน บ้างก็คึกคัก บ้างก็เงียบสงบ เมืองไทเปแท้จริงเหมือนจะกว้างใหญ่ไพศาลไร้จุดจบสิ้น)” (琼瑶, 2018c: 408) นอกจากความเป็นมหานครที่เต็มไปด้วยผู้คนและมีพื้นที่ขนาดใหญ่แล้ว ประชากรที่อาศัยอยู่ในไทเปก็มีความหลากหลาย ประกอบไปด้วยครอบครัวที่มีอันจะกินซึ่งส่วนหนึ่งเป็นตระกูลที่ร่ำรวยมาตั้งแต่สมัยที่อยู่ในจีนแผ่นดินใหญ่ อาทิ ครอบครัวตระกูลลูในนวนิยายเรื่อง *เยียนอวี่เหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) ครอบครัวที่ร่ำรวยจากการทำธุรกิจไต้หวันไปจนถึงต่างประเทศ อาทิ ครอบครัวตระกูลเหอในนวนิยายเรื่อง *จี้ตู้ซียังหง* (几度夕阳红) *ครอบครัวตระกูลหย่ง* ในนวนิยายเรื่อง *ไห่โหว่เฟยชู่* (海鸥飞处) ครอบครัวชนชั้นกลาง อาทิ ครอบครัวตระกูลจู่ในนวนิยายเรื่อง *จี้ตู้ซียังหง* (几度夕阳红) *ครอบครัวตระกูลหลิว* ในนวนิยายเรื่อง *เย่วเหมิงหลงเหนี่ยวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧) และครอบครัวชนชั้นกลางไปทางล่างที่ใช้ชีวิตอย่างกระเปียดกระเสี้ยวอย่างครอบครัวตระกูลหย่งในนวนิยายเรื่อง *จี้ตู้ซียังหง* (几度夕阳红) การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างทางชนชั้นทางเศรษฐกิจและสังคมในเมืองเดียวกันสะท้อนให้เห็นความเป็นมหานครสมัยใหม่ของไทเปซึ่งแตกต่างจากแผ่นดินใหญ่ที่มักถูกเขียนให้เป็นชนบทดังที่กล่าวไปแล้วในส่วนแรกของ

¹² ไม่รวมนวนิยายเรื่อง *เหรินไห่เทียนหย่า* (人在天涯) เนื่องจากฉากท้องเรื่องเกือบทั้งหมดอยู่ในต่างประเทศ

งานวิจัย และในขณะเดียวกันก็แตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่นบนเกาะไต้หวันที่มีความเป็นเมืองและเจริญน้อยกว่า ดังจะเห็นได้จากนวนิยายเรื่อง *กิ่งยวนเซินเซิน* (庭院深深) ที่ฉากท้องเรื่องอยู่นอกเมืองไทเปเต็มไปด้วยทุ่งหญ้าและไร้ชา และเมื่อตัวละครต้องการจะซื้อของจะต้องเข้าไปยังไทเปซึ่งเป็นศูนย์กลางของเกาะที่เต็มไปด้วยแหล่งความเจริญ

การเป็นศูนย์กลางความเจริญของไทเปถูกเขียนขึ้นมาพร้อมกับการเป็นพื้นที่ชนบท พื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่ท่องเที่ยว พื้นที่สงบ ไปจนถึงพื้นที่สลักหินของเมืองอื่นบนเกาะไต้หวัน ในนวนิยายเรื่อง *กิ่งยวนเซินเซิน* (庭院深深) ในขณะที่ผู้เขียนเขียนให้ไทเปเป็นศูนย์กลางความเจริญก็เขียนให้ภาคใต้ของไต้หวันเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ดังจะเห็นได้จากตัวละครเกาลีเตอ (高立德) ที่เมื่อแตกคอกับภรรยาแล้วก็เลือกที่จะไปทำเกษตรกรรมที่ภาคใต้ ภาคใต้ยังถูกเขียนให้เป็นพื้นที่ที่ทำอุตสาหกรรมหนัก อาทิ นวนิยายเรื่อง *เยว่เหมิงหลงเหมี่ยวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧) พ่อแม่ของเหยงเฟิงเพยอาศัยอยู่ทางภาคใต้ โดยพ่อของเขาทำงานในโรงกลั่นน้ำมัน นอกจากเป็นพื้นที่การเกษตรและโรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่นอกไทเปและซานเมืองไทเปยังถูกเขียนให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจในเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา อาทิ พื้นที่ภาคกลางในนวนิยายเรื่อง *จีตู้ซู่หยังหง* (几度夕阳红) ที่เหอมู่เทียนใช้ปลีกวิเวกหลังจากเกษียณอายุส่งมอบธุรกิจให้เว่ยหู่เฟิงดูแล อาทิลีซานในนวนิยายเรื่อง *เยว่เหมิงหลงเหมี่ยวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧) ที่หลิวหลิงซานเดินทางไปเพื่อรักษาแผลใจหลังจากเข้าใจผิดคิดว่าเหยงเฟิงเพยกลับไปคืนดีกับเพยซินถิง ภูเขาหย่งหมิงหรือหย่งหมิงซาน (阳明山) ในนวนิยายเรื่อง *ไห่โอะเพยชู่* (海鸥飞处) ที่หย่งอู๋ฉิ่งใช้เป็นที่พักผ่อนเพื่อหนีปัญหาความขัดแย้งกับอู๋มู่ไหว

การสร้างพื้นที่นอกเมืองไทเปให้เป็นพื้นที่ธรรมชาติ พื้นที่กั้นดาร พื้นที่ท่องเที่ยวไปจนถึงพื้นที่สลักหินยิ่งช่วยขับเน้นความเป็นพื้นที่เมืองที่เป็นศูนย์กลางความเจริญ พื้นที่แห่งการแข่งขันที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและปัญหาของไทเป ในนวนิยายของของฉงเหยงในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960-1970 ไทเปจึงเป็นศูนย์กลางของคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นบนเกาะไต้หวัน และเป็นฉากท้องเรื่องที่ปรากฏแทรกอยู่ตลอดตัวบทนวนิยาย อาจกล่าวได้ว่านวนิยายของของฉงเหยงในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960-1970 คือเรื่องราวของชีวิตของคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นบนเกาะไต้หวันที่มีไทเปเป็นเมืองหลวงหรือศูนย์กลาง

3.2 ไต้หวัน พื้นที่ผสมผสานทางวัฒนธรรม

ในช่วงหลังสงครามเย็น วัฒนธรรมตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมอเมริกันได้กลายเป็นวัฒนธรรมกระแสหลักที่มีอิทธิพลต่อหลากหลายประเทศทั่วโลก สาธารณรัฐจีนหรือไต้หวันที่มีความใกล้ชิดทางการเมืองและเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ได้รับอิทธิพลทางความคิดและวัฒนธรรมแบบอเมริกันเข้ามาจำนวนมาก โดยเฉพาอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษที่ 1950 ที่สหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนทางเศรษฐกิจและการทหารแก่ไต้หวัน ไปจนถึงช่วงทศวรรษที่ 1960 ที่สหรัฐอเมริกาคือหนึ่งในประเทศผู้ลงทุนสำคัญทางธุรกิจและอุตสาหกรรมในไต้หวัน (Wang, 2015: 325-326, 333)

ในนวนิยายของฉงเหยงช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ถึงกลางทศวรรษที่ 1970 ไต้หวันถูกเขียนให้เป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยอิทธิพลของวัฒนธรรมอเมริกันซึ่งได้กลายเป็นวัฒนธรรมกระแสหลักและวัฒนธรรมยอดนิยมของคนส่วนใหญ่ อิทธิพลทางวัฒนธรรมอเมริกันและวัฒนธรรมตะวันตกได้สอดแทรกอยู่เป็นระยะในตัวบท ตัวละครซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นต่างเป็นผู้นิยมชมชอบในวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมอเมริกัน โดยความชื่นชอบวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมอเมริกันถูกแสดงออกผ่านการเสพวรรณกรรมตะวันตก ดนตรีตะวันตก แฟชั่นตะวันตกและภาพยนตร์อเมริกัน

ในนวนิยายเรื่อง *เยียนอู๋เหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) แคนกาทู้อี้ฝิงตัวละครเอกหญิงเดินเข้าไปในห้องรับแขกของตระกูลผู้แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมอเมริกันที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของตัวละคร ดังต่อไปนี้

“收音机开得很响，正在播送着美国热门音乐……梦萍——我那异母的妹妹，雪姨和爸的小女儿——正斜靠在收音机旁的沙发里，她穿着件大红色的套头毛衣，一件紧而瘦的牛仔褲……他嘴里嚼着口香糖，膝上放着本美国的电影杂志，正摇头晃脑地听着音乐。(วิทยุเปิดเสียงดังกำลังเปิดเพลงฮิตของอเมริกา……เมิ่งผิง น้องสาวต่างมารดาของฉัน ผู้เป็นลูกสาวของเสี่ยวอี้ก็กับพ่อ กำลังนอนฟังโซฟาที่อยู่ข้างวิทยุ เธอใส่เสื้อไหมพรมแบบสวมหัวสีแดงกับกางเกงยีนส์ตัวเล็กแบบเนื้อ……ปากของเธอกำลังเคี้ยวหมากฝรั่ง มีนิตยสารภาพยนตร์อเมริกันวางอยู่บนหัวเข่าในขณะที่เธอกำลังโยกหัวไปพร้อมกับเสียงเพลง)” (琼瑶, 2018h: 5)

ในนวนิยายเรื่อง *ใจสู้ยี่ฟ่ง* (在水一方) บทสนทนาระหว่างตัวละครเต็มไปด้วยเรื่องของดนตรี ภาพยนตร์วรรณกรรมตะวันตกไปจนถึงรายการโทรทัศน์ วัฒนธรรมตะวันตกเหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของตัวละคร อาทิ เมื่อตู้เสี่ยวชวง (杜小双) เล่าให้จูซือฮุย (朱诗卉) เกี่ยวกับชีวิตช่วงนี้ของเธอที่ทำหน้าที่ดูแลหลูไห่หวินในขณะที่เขาเขียนนิยาย จูซือฮุยก็อดนึกเปรียบเทียบชะตากรรมของตู้เสี่ยวชวงกับลิตเติ้ลดอรา¹³ ในนวนิยายเรื่อง *เดวิดคอปเปอร์ฟิลด์* ไม่ได้ “我不由自主地想起《大卫·科波菲尔》里那个小“朵拉”，不知道小双的卢友文会不会成为“朵拉”的“大卫·科波菲尔”。(ฉันอดนึกถึงลิตเติ้ลดอราในเดวิดคอปเปอร์ฟิลด์ไม่ได้ ไม่รู้เหมือนกันว่าหลูไห่หวินของเสี่ยวชวงจะกลายเป็นเดวิดคอปเปอร์ฟิลด์ของดอราหรือไม่)” (琼瑶, 2018d: 97) เมื่อบ้านตระกูลจูปุดคุยกันเรื่องรายการโทรทัศน์ในไต้หวัน ตู้เสี่ยวชวงก็แสดงความเห็นว่าสำหรับเธอแล้ว “觉得最好看的节目，莫过于沃特·迪士尼的彩色世界！那是娱乐，也是教育，有最美的画面，有最富人情味的故事。(ฉัน)รู้สึกว่าการที่ดีที่สุดไม่มีรายการใดจะเกินไปกว่า The wonderful World of Disney ไปได้ รายการนั้นเป็นทั้งรายการบันเทิงและรายการการศึกษา มีภาพที่สวยงามที่สุดและก็มีเรื่องราวที่น่าประทับใจที่สุด)” (琼瑶, 2018d: 29)

ในนวนิยายเรื่อง *ไห่โหวเพยชู่* (海鸥飞处) เพลงและดนตรีตะวันตกก็ถูกใช้เป็นตัวเชื่อมโยงกับหยั่งอี่วฉิ่ง ตัวละครเอกหญิงที่มีความเป็นตะวันตกสูง ในฉากที่เครื่องบินของอี่วฉู่ไห่หวินตัวละครเอกชายกำลังบินออกจากสนามบินที่สิงคโปร์เพื่อกลับไปไต้หวัน ทำให้อี่วฉู่ไห่หวินต้องลาขาดจากเยชิน (叶馨) นักร้องชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนในบาร์แห่งหนึ่งในสิงคโปร์ หวังเจี้ยนจิง (王建章) เพื่อนร่วมงานของเขาซึ่งนั่งอยู่ข้าง ๆ ก็ฮัมเพลง I left my heart in San Francisco¹⁴ โดยเปลี่ยนเนื้อร้องเป็น “我的心留在新加坡，有一个人儿在记着我……(ฉันทิ้งหัวใจไว้ที่สิงคโปร์ มีคนผู้หนึ่งยังคงจำฉันไว้)” (琼瑶, 2018g: 42) เพื่อหยอกล้ออี่วฉู่ไห่หวินที่จำใจต้องจากเยชิน โดยที่เพลง I left my heart in San Francisco ก็สัมพันธ์กับตัวจริงของเยชินคือหยั่งอี่วฉิ่งผู้เกิดที่ซานฟรานซิสโก ในฉากห้องรับแขกของบ้านตระกูลอี่ว เมื่ออี่วฉู่ไห่หวินที่เพิ่งกลับมาจากข้างนอกเข้ามาถามอี่วฉู่เฟิงและแม่ว่ากำลังคุยเรื่องอะไรกันอยู่ อี่วฉู่เฟิงก็เดินไปเปิดแผ่นเสียงของ Joan Baez¹⁵ และเมื่ออี่วฉู่ไห่หวินได้ฟังเสียงของ Joan Baez ก็นึกถึงบทสนทนาที่เขาเคยคุยกับหยั่งอี่วฉิ่ง การเชื่อมโยงตัวละครกับวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมอเมริกันในลักษณะดังกล่าว ไม่แตกต่างอะไรกับการเชื่อมโยงตัวละครในนวนิยายกับดอกไม้ พระจันทร์หรือกลอนจีนโบราณซึ่งเป็นหนึ่งในกลวิธีการประพันธ์นิยายรักจีนในยุคโบราณซึ่งทั้งผู้เขียนและผู้อ่านในยุคสมัยนั้นต่างรู้ความหมายของวัตถุหรือสัญลักษณ์ที่ใช้เชื่อมโยงเป็นอย่างดี นั่นหมายความว่าในยุคกลางทศวรรษที่ 1960 ถึง

¹³ ลิตเติ้ลดอราหรือดอรา สเปนโล (Dora Spenlow) เป็นหญิงที่รักของเดวิด คอปเปอร์ฟิลด์ ทั้งสองแต่งงานกัน โดยที่ดอราทำหน้าที่ภรรยาได้ไม่ดีเท่าไรนัก แต่เดวิดก็ยังรักเธอ ต่อมาเธอดังครม้แต่ว่าแท้ง จากนั้นสุขภาพเธอก็ย่ำแย่ลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งเธอเสียชีวิต

¹⁴ เพลงยอดนิยมในสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 1960 ขับร้องโดย Tony Bennett

¹⁵ นักร้องและนักแต่งเพลงชาวอเมริกัน มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จมากในยุคทศวรรษที่ 1960

กลางทศวรรษที่ 1970 วัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมอเมริกันได้ถูกหลอมรวมเข้ากับวัฒนธรรมจีนของคนจีนแผ่นดินใหญ่ พลัดถิ่นบนเกาะไต้หวันไปเรียบร้อยแล้ว

ไม่เพียงแต่วัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมอเมริกันจะถูกเขียนให้เป็นที่นิยมและเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตตัวละคร ชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นบนเกาะไต้หวัน แต่วัฒนธรรมเหล่านี้ในบางครั้งยังถูกเขียนให้เหนือกว่าวัฒนธรรมจีนด้วย อาทิ ในนวนิยายเรื่อง *เยียนอวิ๋เหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) เหนงชุนหวนที่ตอนแรกสนใจลู่อู๋ผิง (陆如萍) น้องสาวต่างมารดาของ ลู่อี้ผิงตัวละครเอกหญิง ภายหลังก็หันมาสนใจลู่อี้ผิงที่อ่านงานวรรณกรรมคลาสสิกตะวันตก เพราะรู้สึกว่าการอ่านหนังสือของลู่อี้ผิงเข้าได้กับรสนิยมการอ่านของตนเองมากกว่าลู่อู๋ผิงที่อ่านนวนิยายกำลังภายในและนวนิยายโรมานซ์จีน ในนวนิยายเรื่อง *จี้ตู้ซื่อหยังหง* (几度夕阳红) หย่งเสี่ยววงที่อ่านวรรณกรรมคลาสสิกตะวันตกอย่าง *Pride and Prejudice*¹⁶ *Little Women*¹⁷ และ *La Dame aux Camélias*¹⁸ ก็มีจิตใจที่อ่อนโยนกว่าน้องชายหย่งเสี่ยวไปที่อ่านนวนิยายกำลังภายใน นิยมความรุนแรง และใช้กำลังในการแก้ไขปัญหา

อย่างไรก็ตาม ภาพที่เหนือกว่าของวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมอเมริกันในดับทเป็นเพียงแค่ส่วนน้อยเท่านั้น และแม้ว่าวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมอเมริกันจะแทรกซึมไปในวิถีชีวิตประจำวันของตัวละคร แต่ผู้เขียนก็ยังคงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมจีนในฐานะวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ตรงตามควรค่าแก่การอนุรักษ์และสอดแทรกวัฒนธรรมจีนเข้าไปในดับท อาทิ ในนวนิยายเรื่อง *จี้ตู้ซื่อหยังหง* (几度夕阳红) ที่สอดแทรกการทายปริศนาหรือหมี่อวิ๋ (谜语) และการแข่งต่อกลอนจีน ในนวนิยายเรื่อง *จี้ตู้ซื่อหยังหง* (在水一方) ที่พ่อของตัวชวงชวงตัวละครเอกหญิงนำเอากลอนจีนโบราณมาใส่ทำนองเพลงสมัยใหม่

นอกจากการถูกเขียนให้เป็นที่นิยมของการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนกับวัฒนธรรมตะวันตกแล้ว ไต้หวันในนวนิยายของฉงเหยายังถูกเขียนให้เป็นที่ของการปะทะระหว่างวัฒนธรรมจีนกับวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งสอดคล้องไปกับสภาพของสังคมไต้หวันในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 ที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม จากสังคมชนบทไปเป็นสังคมเมืองและจากสังคมแบบดั้งเดิมไปเป็นสังคมสมัยใหม่ คุณค่าและวัฒนธรรมสมัยใหม่จากตะวันตกอย่างการแสดงออกทางความรู้สึกที่ชัดเจนของผู้หญิง ไปจนถึงการให้ความสำคัญกับความรักแบบหนุ่มสาวมากกว่าหน้าที่ของความเป็นแม่ก็ปรากฏให้เห็นในดับท มีการถกเถียงและปะทะกันระหว่างคุณค่าและวัฒนธรรมตะวันตกกับคุณค่าและวัฒนธรรมจีน ซึ่งในตอนท้ายตัวละครที่เดิมที่สมาทานคุณค่าและวัฒนธรรมแบบตะวันตก ภายหลังจากได้พบกับอุปสรรคและได้บทเรียนก็จะถอยกลับมาสมาทานคุณค่าและวัฒนธรรมแบบจีนอีกครั้ง ดังจะเห็นได้จากตัวละคร เพ่ยซินถงในนวนิยายเรื่อง *เยว๋เหมิงหลงเหนี่ยวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧)

ในนวนิยายเรื่อง *เยว๋เหมิงหลงเหนี่ยวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧) เพ่ยซินถงแต่งงานกับเหว่ยผิงเพยตัวละครเอกชาย และมีลูกสาวด้วยกันหนึ่งคน ในช่วงเวลาที่เหว่ยผิงเพยไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา เพ่ยซินถงกลับไปพบรักลู่อู๋เชา (陆超) และตัดสินใจทิ้งลูกสาวของตนเองไว้กับพ่อแม่ของเหว่ยผิงเพยแล้วไปอยู่กับลู่อู๋เชาโดยไม่ได้แต่งงานกัน ความสัมพันธ์ระหว่างเพ่ยซินถงกับลู่อู๋เชาเป็นความสัมพันธ์แบบเปิดที่ไม่ผูกมัดกันและกัน ดังคำพูดของลู่อู๋เชาที่พูดกับเพ่ยซินถงที่ว่า “我们当初在一起的时候，是不是说好了的，两个人合则聚，不合则分，谁也不牵累谁？是不是？（พวกเราตกลงกันตอนเริ่มคบกันใหม่ ๆ แล้วไม่ใช่หรือว่าถ้าเราเข้ากันได้ก็อยู่ด้วยกัน ถ้าเข้ากันไม่ได้ก็ต่างแยกย้าย จะไม่มีใครผิดใครเอาไว้ ไม่ใช่หรือ)” และ “是不是说好了只同居不结婚，谁对谁都没有责任？也没有精神负担？（พวกเราตกลงกันแล้วไม่ใช่หรือว่าแค่อยู่ด้วยกันแต่ไม่แต่งงาน ไม่มีใครต้องรับผิดชอบใคร และไม่เป็นที่ภาระทางจิตใจของกันและกัน)”

¹⁶ นวนิยายเรื่องชื่อของเจน ออสเตน (Jane Austen) นักเขียนอังกฤษศตวรรษที่ 18

¹⁷ นวนิยาย coming of age ของลูยซ่า เมย์ อัลคอตต์ (Louisa May Alcott) นักเขียนอเมริกันศตวรรษที่ 19

¹⁸ นวนิยายเรื่องชื่อของอเล็กซองดร์ ดูมาส์ ฟิล์ส (Alexandre Dumas fils) นักเขียนและนักแต่งบทละครเวทีชาวฝรั่งเศสศตวรรษที่ 19

(琼瑶, 2018f: 194) แต่เมื่อลู่อู๋ไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นและต้องการจบความสัมพันธ์กับเพ่ยชินถง เพ่ยชินถงผู้ซึ่งยอมรับเงื่อนไขความสัมพันธ์ตั้งแต่ตอนแรกและรู้ดีว่าลู่อู๋เป็นคนขี้เบื่อ ไม่สามารถรักใคร่ได้นานได้ กลับทำทุกวิถีทางเพื่อยื้อลู่อู๋เอาไว้ถึงขั้นที่พกมีตบุงไปยังบ้านของผู้หญิงคนนั้นก่อนที่จะทำร้ายจนต้องเข้าโรงพยาบาลด้วยอาการที่สาหัสเนื่องจากร่างกายของเพ่ยชินถงเต็มไปด้วยโรคจากการติดแอลกอฮอล์เป็นระยะเวลาอันยาวนาน ภายหลังจากที่เพ่ยชินถงพ้นจากอาการบาดเจ็บและได้รับรู้ถึงความรักความห่วงใยที่เหว่ยเหมิงเพ่ยอดีตสามีมีต่อตนเอง และตระหนักถึงหน้าที่ความเป็นแม่ที่ตนเองมีต่อลูกสาว เธอก็ตัดสินใจกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่กับเซ่าจั่วเซิง (邵卓生) ผู้ชายธรรมดาที่พร้อมมอบความรักที่มั่นคงให้กับเธอได้

การนำเสนอความสัมพันธ์โดยไม่ว่าของเพ่ยชินถงกับลู่อู๋ นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมไต้หวันในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 ที่คนรุ่นใหม่เริ่มยอมรับและนิยมมีความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ที่ขัดต่อหลักศีลธรรมและธรรมเนียมจีนดั้งเดิม ยังแสดงให้เห็นถึงการเปิดกว้างทางความคิดของฉงเหยงที่มีที่ทางให้แก่รูปแบบความสัมพันธ์ที่หลากหลายที่ไม่ได้สอดคล้องไปกับรูปแบบความสัมพันธ์กระแสหลักที่รัฐและสังคมสนับสนุน อย่างไรก็ตาม ความผิดหวังอย่างรุนแรงต่อความสัมพันธ์รูปแบบนี้ และการหวนกลับไปทำหน้าที่แม่ของเพ่ยชินถงก็แสดงให้เห็นถึงพลังของคุณค่าและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมที่ยังคงมีอิทธิพลต่อฉงเหยงและความคาดหวังทางศีลธรรมของผู้อ่านสมัยนั้นที่มีต่อผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้หญิงในฐานะแม่

อาจกล่าวได้ในนวนิยายของฉงเหยงในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ถึงกลางทศวรรษที่ 1970 ไต้หวันถูกเขียนให้เป็นพื้นที่ที่เป็นที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม วัฒนธรรมตะวันตกได้แทรกซึมเข้าไปอยู่ในวิถีชีวิตของคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นบนเกาะไต้หวัน โดยไปปะทะสังสรรค์ไปจนถึงผสมผสานหลอมรวมกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวจีนพลัดถิ่นกลุ่มนี้จนก่อเกิดเป็นวัฒนธรรมจีนสมัยใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะ

3.3 ไต้หวัน บ้านของชาวจีนทุกคน

หากเปรียบเทียบกับแผ่นดินใหญ่แล้ว ไต้หวันมีความแตกต่างอย่างชัดเจนทั้งในด้านภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ ทรัพยากรทางธรรมชาติ ไปจนถึงอาหารการกิน สำหรับคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นที่ไม่ได้มาจากมณฑลฮกเกี้ยนแล้ว ภาษาและวัฒนธรรมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนกลุ่มนี้รู้สึกแปลกแยกจากไต้หวันและคนไต้หวันที่อาศัยอยู่เดิม สำหรับชาวจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่ในช่วงทศวรรษที่ 1950 ไต้หวันไม่ใช่บ้าน เป็นเพียงพื้นที่ลี้ภัยชั่วคราวเท่านั้น พวกเขายังคงเชื่อมั่นในสิ่งที่รัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งบอกพวกเขาว่าวันหนึ่งกองทัพของสาธารณรัฐจีนจะกลับไปยึดแผ่นดินใหญ่คืนจากพวกคอมมิวนิสต์ซึ่งแนวคิดนี้ยังคงถูกสะท้อนให้เห็นในนวนิยายของฉงเหยงในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960

ตัวละครเอกในนวนิยายเรื่อง *จี้ดู่ซื่อหยังหง* (几度夕阳红) และเรื่อง *เหยียนอู๋เหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) ยังคงเป็นคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นรุ่นที่หนึ่งที่เกิดและเติบโตที่แผ่นดินใหญ่หรือเกิดที่แผ่นดินใหญ่แล้วไปเติบโตที่ไต้หวัน สำหรับตัวละครเหล่านี้จีนแผ่นดินใหญ่คือบ้านเกิด ในขณะที่ไต้หวันคือสถานที่ที่หลีกเลี่ยงหนีสงครามและเริ่มต้นชีวิตใหม่ ในนวนิยายเรื่อง *จี้ดู่ซื่อหยังหง* (几度夕阳红) เหม่อเตียน หย่งหมิงหย่วน หลี่เหมิงจู่และหวังเซี่ยวเฉิง (王孝城) ล้วนเป็นคนพลัดถิ่นที่หลีกเลี่ยงหนีสงครามจากแผ่นดินใหญ่และมาตั้งตัวที่ไต้หวัน สำหรับตัวละครเหล่านี้ไต้หวันไม่ใช่บ้าน เพราะพวกเขาไม่มีความทรงจำในวัยเยาว์ที่นี่ สำหรับพวกเขาไต้หวันเป็นสถานที่ในการเริ่มต้นใหม่ เหม่อเตียนเริ่มทำธุรกิจส่งออกสิ่งทอที่ไต้หวัน ในขณะที่หวังเซี่ยวเฉิงผู้ย้ายมาจากฮ่องกงก็ลงหลักปักฐานแต่งงานและสร้างครอบครัวที่ไต้หวัน ในขณะที่ครอบครัวของหย่งหมิงหย่วนและหลี่เหมิงจู่แม้จะเริ่มชีวิตใหม่หลังสงคราม แต่ชีวิตในไต้หวันของพวกเขากลับเต็มไปด้วยขวากหนาม ไม่สมหวังและอึดอัด หย่งหมิงหย่วนเป็นเจ้าของหน้าร้านที่รัฐตัวเล็ก ๆ ที่เงินเดือนน้อยนิด ส่วนหลี่เหมิงจู่ก็เป็นแม่บ้านต้องต่อสู้กับความอึดอัดและวางแผนการเงินของครอบครัวในทุกวัน เมื่อมาถึงตัวละครรุ่นลูกที่เกิดที่แผ่นดินใหญ่แต่เติบโตที่ไต้หวัน แม้พวกเขาจะไม่ได้ผูกพันและ

มีความทรงจำกับแผ่นดินใหญ่ในฐานะบ้าน แต่ก็ไม่ได้แสดงออกอย่างชัดเจนว่าได้หวนเป็นบ้านของพวกเขาเช่นกัน สำหรับพวกเขาได้หวนคือสถานที่ที่พวกเขาใช้ชีวิตอยู่

ในนวนิยายเรื่อง *เยียนอวิ๋เหมิงเหมิง (烟雨濛濛)* ตระกูลลู่ก็อพยพมาจากแผ่นดินใหญ่เพราะภัยสงคราม สำหรับพวกเขาได้หวนคือสถานที่หลบภัยสงคราม ลู่เจิ้นหுவามีรุ่งโรจน์บนแผ่นดินใหญ่ก่อนที่จะกลายมาเป็นนายทหารเกษียณอายุและถูกภรรยาสวมเขาที่ไต้หวัน ในขณะที่ชีวิตของลู่อี้ผิงและแม่ก็แย่งเมื่อมาถึงไต้หวัน ทั้งถูกไล่ออกจากบ้านใหญ่ ต้องไปอาศัยอยู่ในบ้านเช่าขนาดเล็กที่ทั้งเก่าและอากาศไม่ถ่ายเท แคมยังถูกเสวี่ยอีภรรยาอีกคนของพ่อรังแกอยู่ไม่ว่างวัน สำหรับลู่อี้ผิงและแม่ของลู่อี้ผิงแผ่นดินใหญ่คือบ้าน ไต้หวันคือสถานที่พักพิง ในขณะที่สำหรับลู่อี้ผิงแล้วไต้หวันเป็นเพียงสถานที่ที่เธออาศัยอยู่เท่านั้น

เมื่อเข้าสู่ช่วงต้นปลายทศวรรษที่ 1960 ต้นทศวรรษที่ 1970 ภาพของไต้หวันในนวนิยายของฉงเหยาก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ไต้หวันนอกจากเป็นสถานที่หลีกเลี่ยงภัยสงคราม สถานที่ของการเริ่มต้นชีวิตใหม่แล้ว ไต้หวันยังได้กลายเป็นบ้านของตัวเอง ตัวละครเอกไม่ว่าจะเป็นคนพลัดถิ่นรุ่นแรกหรือรุ่นสองต่างรู้สึกว่าได้หวนคือบ้านของพวกเขา เนื่องจากไต้หวันเป็นสถานที่ที่พวกเขาและครอบครัวของพวกเขาอาศัยอยู่ ซึ่งความรู้สึกผูกพันกับไต้หวันในฐานะบ้านที่ปรากฏในนวนิยายสอดคล้องไปกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งภายนอกและภายในประเทศ นั่นคือการที่สาธารณรัฐจีนถูกแทนที่ด้วยสาธารณรัฐประชาชนจีนในฐานะสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติพร้อมทั้งถูกขับออกจากสหประชาชาติในปี ค.ศ. 1971 และการดำเนินนโยบายทำให้เป็นไต้หวัน (taiwanization) ของเจียงจิงกั๋วที่เริ่มมีบทบาทสำคัญในรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1972

ในนวนิยายเรื่อง *ยฺหวินเฉินเซิน (庭院深深)* แม้ว่าจางหานเยียนตัวละครเอกหญิงจะเป็นคนพลัดถิ่นรุ่นแรกแต่เพราะจากแผ่นดินใหญ่มาในวัยเด็ก ความทรงจำเกี่ยวกับแผ่นดินใหญ่จึงแทบไม่มีเหลือ สำหรับจางหานเยียนแล้วไต้หวันคือสถานที่หลีกเลี่ยงภัยสงครามและเป็นสถานที่ที่เธอเติบโต แต่เพราะความยากจนข้นแค้น หนีบุญคุณที่เธอต้องแบกรับ และการดูถูกเหยียดหยามจากคนรอบข้าง ทำให้ในช่วงแรกเธอไม่คิดว่าไต้หวันคือบ้านของเธอ กระทั่งเธอหนีไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่สหรัฐอเมริกา มีการศึกษาที่ดี มีอาชีพที่ดี มีคู่หมั้น แต่เธอก็กลับต้องการกลับไปไต้หวัน ไปหาลูกสาวที่เธอทอดทิ้งเอาไว้ และเมื่อเธอได้กลับมาที่ไต้หวันเธอจึงตระหนักได้ว่าบ้านที่เธอตามหามาตลอดชีวิตอยู่ที่ไต้หวัน

ในนวนิยายเรื่อง *อี่เหลียนโยวเม้ง (一帘幽梦)* วังจื่อหลิงตัวละครเอกหญิงของเรื่องย้ายไปอยู่อิตาลีกับสามีเพื่อหนีปัญหาที่ไต้หวันและหวังว่าจะเริ่มต้นชีวิตใหม่และสร้างครอบครัวในต่างแดน สุดท้ายก็อดคิดถึงพ่อแม่ที่ไต้หวันไม่ได้ จนต้องกลับมาที่ไต้หวัน โดยที่พวกเขาวางแผนจะอยู่ที่ไต้หวันระยะยาวและให้ไต้หวันเป็นบ้านของพวกเขา ดังคำตอบของเพียววินฝานต่อคำถามของแม่ของวังจื่อหลิงว่าพวกเขาจะอยู่ที่ไต้หวันนานเท่าไรที่ว่า “我们会回来长住了，是吗，紫菱？或许每年去欧洲一两个月，但却以台湾为家，是吗，紫菱？（พวกเขาจะกลับมาอยู่ยาวแล้วใช่ไหม จื่อหลิง บางทีอาจจะไปยุโรปบ้างเดือนสองเดือน แต่ (พวกเรา) ยึดไต้หวันเป็นบ้าน ใช่ไหม จื่อหลิง)” (琼瑶, 2018a: 219)

ในนวนิยายเรื่อง *ไจ้สู่อี้ฟั่ง (在水一方)* ในขณะที่ตัวละครคนพลัดถิ่นรุ่นแรกอย่างคุณยายยังหวนรำลึกถึงวันเวลาที่สวยงามบนแผ่นดินใหญ่ที่เป็นบ้านเกิด และมองว่าไต้หวันคือสถานที่ที่เธอต้องมาเริ่มนับหนึ่งใหม่อีกครั้งเนื่องจากความสูญเสียในช่วงสงคราม ตัวละครรุ่นหลานกลับไม่มีความทรงจำใดๆ เกี่ยวกับแผ่นดินใหญ่ พวกเขาเติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในสาธารณรัฐจีนบนเกาะไต้หวันที่มีไทเปเป็นเมืองหลักและมีเกาสยงเป็นเมืองรอง มีเพียงตัวละครเอกชายอย่างหลูหยวนเหวินที่เป็นคนพลัดถิ่นรุ่นแรกก็รู้สึกว่าเป็นลูกกำพร้าในไต้หวัน เพราะถูกญาติพามาจากแผ่นดินใหญ่โดยไม่ได้รับการดูแลมากเท่าใดนัก เขาจึงรู้สึกโดดเดี่ยวและไฝ่หาความรักและความสำเร็จในไต้หวัน นอกจากนี้สำหรับตัวละครชายที่อายุน้อยแล้ว

ไต้หวันคือชาติที่พวกเขาต้องปกป้อง ดังจะเห็นได้จากการที่หลิวเหยวเหวินและอู๋หนง (宇农) มีหน้าที่ต้องเกณฑ์ทหารและไปประจำอยู่ที่หม่าจู่ (马祖)¹⁹ เพื่อปกป้องอธิปไตยของชาติ

ในนวนิยายเรื่อง*เยว่เหมิงหลงเหนี่ยวเหมิงหลง* (月朦胧鸟朦胧) แม้ว่าผู้เขียนจะเรียกตัวละครในเรื่องว่าเป็นชาวจีน ดังจะเห็นได้ตอนที่หลิวหลิงซานและเหยวเหมิงเพยไปกินข้าวด้วยกัน แล้วเสียงของผู้เล่าบรรยายว่าหลิวหลิงซานชอบกินเสี่ยวหลงเปาไส้ถั่วแดงและไอศกรีมงาดำและบรรยายต่อไปว่า“中国人对吃的艺术，已经到达了匪夷所思的地步。(ศิลปะเรื่องกินของชาวจีนได้มาถึงจุดที่ที่เกินจินตนาการของมนุษย์)” (琼瑶, 2018f: 76) นอกจากนี้ตัวละครรุ่นแม่ในนวนิยายยังเรียกแทนตัวเองว่าเป็นชาวจีนอยู่ ดังจะเห็นได้จากตอนที่แม่ของหลิวหลิงซานพูดถึงการเซ็นเซอร์ภาพยนตร์ว่า“可见，我们中国人对‘伦’字看得多重。(จะเห็นได้ว่า พวกเราชาวจีนให้ความสำคัญกับศีลธรรมมาก)” (琼瑶, 2018f: 174) แต่ชาวจีนที่ทั้งเสียงของผู้เล่าและแม่ของหลิวหลิงซานกล่าวถึงหมายถึง คนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นที่อพยพหนีภัยคอมมิวนิสต์มายังเกาะไต้หวัน ไม่ได้สัมพันธ์กับจีนแผ่นดินใหญ่ที่เป็นสถานที่แต่อย่างใด และเมื่อมาถึงตัวละครรุ่นลูกอย่างหลิวหลิงซานซึ่งเกิดและเติบโตบนเกาะไต้หวัน ความเป็นจีนก็ไม่ได้เป็นอัตลักษณ์ที่ตัวละครเป็นหรือไม่เป็นแต่อย่างใด แต่กลายเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นมากหรือน้อยแทน ดังจะเห็นได้จาก หลิวหลิงซานที่นิยามตนเองว่ามีความเป็นจีนมาก โดยการปฏิเสธไม่รับแก้วเหล้าที่เหยวเหมิงเพยส่งให้ ความเป็นจีนที่มากของหลิวหลิงซานนั้นหมายถึงการไว้ตัวของตัวหญิงซึ่งถูกเชื่อมโยงไว้กับวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน ซึ่งลักษณะนิสัยดังกล่าวของหลิวหลิงซานแตกต่างอย่างชัดเจนจากเฉยซินถิง (裴欣桐) ภรรยาเก่าของเหยวเหมิงเพยที่กระโดดเข้าไปในความสัมพันธ์แบบเปิดและไม่ผูกมัด แต่ความเป็นจีนของหลิวหลิงซานก็ไม่เกี่ยวข้องหรือผูกโยงกับจีนแผ่นดินใหญ่อีกต่อไป ชีวิตของหลิวหลิงซานและตัวละครรอบตัวเธอกลับอยู่ที่ไทเปและสถานที่ต่าง ๆ บนเกาะไต้หวันที่เป็นบ้านของเธอ

ในนวนิยายเรื่อง*เหรินไจ้เทียนเหยา* (人在天涯) ซึ่งเป็นนวนิยายที่ฉากท้องเรื่องไม่ได้อยู่ในไต้หวันและตัวละครเอกชายทั้งสองตัวใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ เป็นนวนิยายที่ยิ่งแสดงให้เห็นถึงฐานะของไต้หวันในฐานะบ้านของตัวละครชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่น ฉะนั้นจื่อหยวนและฉินจื่อเสียงมองว่าไต้หวันคือบ้านของพวกเขาและเป็นสถานที่ที่ชาวจีนพลัดถิ่นทุกคนควรไปอาศัยอยู่ด้วยความภาคภูมิใจ ความคิดที่ว่าไต้หวันคือบ้านของชาวจีนของสองพี่น้องคู่นี้แสดงออกเมื่อทั้งสองได้พบกับครอบครัวตระกูลจู่และตระกูลเกาสองครอบครัวชาวจีนพลัดถิ่นที่เลือกทางเดินแตกต่างกัน โดยสองพี่น้องตระกูลฉินมองว่าสิ่งที่ครอบครัวตระกูลจู่ทำคือเลือกไปอาศัยอยู่ที่ฮ่องกงซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษและตั้งถิ่นฐานใหม่ที่สวีต เซอร์แลนด์ แทนที่จะเป็นไต้หวันคือการทรยศต่อประเทศชาติและเป็นสิ่งที่น่าอับอาย ในขณะที่สิ่งที่ครอบครัวตระกูลเกาทำคือการไม่ละทิ้งสัญชาติจีนและรักษาความเป็นจีนเอาไว้แม้ว่าจะใช้ชีวิตอยู่ในอิตาลีคือสิ่งที่น่ายกย่อง และสุดท้ายสิ่งที่สองพี่น้องตระกูลฉินต้องการก็คือกลับไปยังไต้หวัน กลับไปพัฒนาบ้านเกิดเมืองนอนของตัวเอง แม้ว่าไต้หวันยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายอย่างแต่ไต้หวันก็คือบ้านของพวกเขา ดังคำพูดของฉินจื่อเสียงต่อจู่เฉยเต๋อ (朱培德) ที่ว่า“我是从台湾来的，说真的，在我出来以前，我对台湾也有些不满，现在呢？我只能告诉您，我想它，爱它，不止爱它的优点，也爱它的缺点！因为，只有在那儿，我觉得是我自己的家乡。(ผมมาจากไต้หวัน พูดตามตรง ก่อนที่ผมจะออกมา ผมก็มีเรื่องที่ไม่พอใจต่อไต้หวันหลายเรื่อง แต่สำหรับผมตอนนี้ ผมบอกคุณได้คำเดียวว่า ผมคิดถึงไต้หวัน ผมรักไต้หวัน ผมไม่เพียงแต่จะรักข้อดีของไต้หวัน แต่ยังรักข้อเสียของไต้หวันด้วย เพราะว่ามีเพียงแต่ไต้หวันเท่านั้นที่เป็นบ้านของผม)” (琼瑶, 2018b)

¹⁹ หมู่เกาะหม่าจู่เป็นส่วนหนึ่งของตำบลเหลียนเจียง (连江县) อยู่ภายใต้การปกครองของสาธารณรัฐจีนหรือไต้หวัน แต่มีที่ตั้งใกล้กับแผ่นดินใหญ่มากกว่าเกาะไต้หวัน และเป็นด่านหน้าที่มีการปะทะทางทหารกับจีนแผ่นดินใหญ่มาโดยตลอด

จะเห็นได้ว่าภาพของไต้หวันที่แสดงออกผ่านเสียงของผู้เล่าและตัวละครได้เปลี่ยนแปลงไปในช่วงหนึ่งทศวรรษ จากสถานที่ที่หลีกเลี่ยงภัยสงครามสู่สถานที่ที่เป็นบ้าน โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสอดคล้องไปกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในและการเมืองระหว่างประเทศ นโยบายของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งที่ปฏิรูปทางการเมืองให้สาธารณรัฐจีนบนเกาะไต้หวันมีความเป็นไต้หวันมากขึ้นประกอบกับการถูกแทนที่และขับออกจากสหประชาชาติก็ทำให้คนจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่ตระหนักรู้ว่ารัฐบาลของพวกเขาไม่สามารถกลับไปยึดครองแผ่นดินใหญ่คืนจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน พวกเขาไม่สามารถย้อนเวลากลับไปใช้ชีวิตเหมือนเช่นในอดีต แผ่นดินใหญ่เป็นเพียงบ้านเกิดที่พวกเขาจากมา แต่บ้านที่พวกเขาต้องชีวิตอยู่ต่อไปทั้งในปัจจุบันและอนาคตคือไต้หวัน ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวก็ได้สะท้อนออกมาให้เห็นผ่านนวนิยายของฉงเหยงในช่วงหนึ่งทศวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้

4. อัตลักษณ์ของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่ในไต้หวัน

ตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่ในไต้หวันที่ปรากฏในนวนิยายของฉงเหยงในช่วงกลางสามทศวรรษสามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มคือตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกกับชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองและรุ่นที่สาม ชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกเกิดและเติบโตในจีนแผ่นดินใหญ่ มีความทรงจำเกี่ยวกับจีนแผ่นดินใหญ่และส่วนมาที่ยึดถือว่าจีนแผ่นดินใหญ่เป็นบ้านของตน อาทิ ลู่เจิ้นหฺวา ในนวนิยายเรื่อง *เยียนอวิ๋เหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) และหลี่เมิ่งจู่ หย่งหมิงหย่วน เหมอู่เทียน ในนวนิยายเรื่อง *จีตู้ซี้หยังหง* (几度夕阳红) คุณย่าในนวนิยายเรื่อง *ไจ้ซู่ยี้ฟัง* (在水一方) ตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกมีบทบาทค่อนข้างมากในนวนิยายของฉงเหยงในช่วงกลางถึงปลายทศวรรษที่ 1960 ดังจะเห็นได้จากหลี่เมิ่งจู่ หย่งหมิงหย่วน เหมอู่เทียน ในนวนิยายเรื่อง *จีตู้ซี้หยังหง* (几度夕阳红) ตัวละครทั้งสามเป็นตัวละครในรุ่นพ่อแม่ มีบทบาทที่สำคัญในโครงเรื่อง ในขณะที่ลู่เจิ้นหฺวา ในนวนิยายเรื่อง *เยียนอวิ๋เหมิงเหมิง* (烟雨濛濛) แม้จะไม่ได้เป็นตัวละครเอกชายที่คู่กับตัวละครเอกหญิงที่เป็นตัวละครหลัก แต่ก็มีความหมายไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าตัวละครเอกชาย เพราะลู่เจิ้นหฺวาเป็นพ่อผู้ซึ่งเป็นคู่ขัดแย้งที่สำคัญของตัวละครเอกตั้งแต่ต้นเรื่อง และเป็นตัวละครที่ปรากฏอยู่ตลอดทั้งเรื่อง นอกจากนี้เรื่องราวในอดีตของลู่เจิ้นหฺวาก็มีผลอย่างมากต่อชะตาชีวิตของตัวละครเอกหญิงอย่างลู่อี้ผิง บทบาทของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกเริ่มลดลงในทศวรรษที่ 1970 ตัวละครเอกในนวนิยายของฉงเหยงตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองหรือรุ่นที่สามที่แม้จะยังนิยามตนเองว่าเป็นชาวจีนและสมาทานในวัฒนธรรมจีนแต่ก็ไม่ได้มองว่าจีนแผ่นดินใหญ่เป็นบ้านอีกต่อไป และแม้ว่าจะปรากฏตัวละครเอกบางตัวที่เป็นชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกอย่างหลูหยิวเหวินในนวนิยายเรื่อง *ไจ้ซู่ยี้ฟัง* (在水一方) แต่ก็ยังเป็นชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกที่เกิดจากแผ่นดินใหญ่มาตั้งแต่วัยเด็กและแทบไม่เหลือความทรงจำเกี่ยวกับแผ่นดินใหญ่อยู่แล้ว

ตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองและรุ่นที่สามที่ปรากฏในนวนิยายของฉงเหยงถูกวาดภาพให้มีความเป็นจีนผสมกับความเป็นตะวันตกโดยมีไต้หวันเป็นพื้นที่ของผสมผสานและปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมดังที่กล่าวไว้แล้วในหัวข้อก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ความเป็นจีนและวัฒนธรรมจีนที่ถูกนำเสนอในตัวบทยังถูกจำกัดอยู่แค่ความเป็นจีนแบบกว้างของชาวจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่หรือไต้หวันหรือไต้หวัน ความเป็นจีนท้องถิ่นของไต้หวันและวัฒนธรรมเฉพาะของชาวจีนฮั่นท้องถิ่นบนเกาะไต้หวันหรือเป็นเสียงเหรินแทบไม่ได้ถูกพูดถึง เฉกเช่นเดียวกันกับตัวละครชาวจีนฮั่นท้องถิ่นหรือเป็นเสียงเหรินที่ปรากฏในตัวบท นวนิยายของฉงเหยงในฐานะคนรับใช้เท่านั้น ดังจะเห็นได้จากในนวนิยายเรื่อง *จีตู้ซี้หยังหง* (几度夕阳红) เสียงของผู้เล่าบรรยายถึงอาจิน (阿金) ตัวละครสาวใช้ของบ้านตระกูลลู่ว่าเป็นหญิงสาวชาวไต้หวันผู้ใส่ฟันทองซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชาวไต้หวันท้องถิ่นหรือเป็นเสียงเหริน

แม้ว่าความเป็นจีนท้องถิ่นของไต้หวันและวัฒนธรรมจีนท้องถิ่นของไต้หวันจะไม่ได้ถูกนำเสนอให้เป็นส่วนหนึ่งของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองและรุ่นที่สาม แต่ตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองและสามที่เกิดและเติบโตบนเกาะไต้หวันก็ยังคง

ยึดถือได้หัวนเป็นบ้าน ดังจะเห็นได้จากตัวละครที่มีโอกาสไปใช้ชีวิตเพื่อศึกษาต่อหรือทำงานในประเทศตะวันตกเกือบทุกตัว จะต้องกลับมาใช้ชีวิตในได้หัวน เพราะรู้สึกว่าการที่แห่งนี้คือบ้านของพวกเขา การนิยามได้หัวนว่าเป็นบ้านของตัวละคร ชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองและสามในนวนิยายของฉยงเหยา มีความเข้มข้นมากที่สุดในช่วงกลางทศวรรษที่ 1970 ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังจากที่สาธารณรัฐจีนถูกขับออกจากสหประชาชาติและนานาอารยประเทศทยอยตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐจีนหรือได้หัวนแล้วสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนแทน ดังจะเห็นได้จากการสร้างนิยามอัตลักษณ์ความเป็นจีนจากคู่เปรียบต่างและความวิตกกังวลต่ออัตลักษณ์ความเป็นจีนของตัวละครเอกทั้งสองตัวในนวนิยายเรื่อง*เหรินใจเทียนหย่า* (人在天涯)

ในนวนิยายเรื่อง*เหรินใจเทียนหย่า* (人在天涯) ซึ่งเป็นนวนิยายเพียงเรื่องเดียวในแปดเรื่องที่ฉากท้องเรื่องทั้งหมดอยู่ในต่างประเทศคือประเทศอิตาลีและสวิตเซอร์แลนด์²⁰ ผู้เขียนนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นจีน ผ่านการเปรียบเทียบกับคนอิตาลี ซึ่งอัตลักษณ์ของชาวอิตาลีที่ผู้เขียนนำเสนอมากเป็นทัศนคติเหมารวม อาทิ คนอิตาลีชอบกินชีสและดื่มเบียร์ คนอิตาลีส่วนใหญ่รูปร่างท้วมและไม่มีระเบียบ ซึ่งอัตลักษณ์เหล่านี้แตกต่างและแบ่งแยกตัวละครเอกและตัวละครรองที่เป็นชาวจีนออกจากคนอิตาลี นอกจากนี้ความยากลำบากและอุปสรรคที่เฉินจื่อหย่วน (陈志远) และเฉินจื่อเสียง (陈志翔) ตัวละครเอกทั้งสองตัวต้องพบเจอในการศึกษาและการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการได้รับการยอมรับจากสังคมอิตาลี ก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่าสำหรับตัวละครเหล่านี้อิตาลีไม่ใช่บ้าน แต่เป็นพื้นที่ที่เป็นอื่นที่แตกต่างจากได้หัวน ในขณะเดียวกันพวกเขาเองก็เป็นสิ่งที่เป็นอื่นในสังคมอิตาลีด้วยเช่นกัน

นอกจากการสร้างความเป็นอื่นที่แตกต่างจากความเป็นจีนอย่างความเป็นอิตาลี โดยจัดวางตัวละครที่มาจากได้หัวนอย่างพี่น้องตระกูลเฉินให้เดินทางไปใช้ชีวิตที่อิตาลีเพื่อยืนยันย้ำความเป็นจีนแล้ว ผู้เขียนยังสร้างตัวละครสองครอบครัวเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในยุโรปขึ้นสองคู่เพื่อเปรียบต่างและเชิดชูความเป็นจีนที่แท้จริงที่ไม่ได้อยู่ที่สีผิว เชื้อชาติและภาษา แต่อยู่ที่วัฒนธรรมและสำนึกความรักชาติ นั่นก็คือคู่พ่อลูกตระกูลเกากับครอบครัวตระกูลจู่ พ่อลูกตระกูลเกประกอบด้วยเกาจูอิน (高祖荫) ช่างทำรองเท้าชาวจีนในอิตาลีผู้มีชื่อภาษาอิตาลีว่าโฮเซ (何塞) แต่มักบอกกับลูกสาวและทุกคนว่าเขาและลูกสาวไม่ใช่คนอิตาลี ในขณะที่เกาอี้หว่า (高忆华) ลูกสาวผู้เกิดและเติบโตในอิตาลีก็ถูกชื่นชมโดยเฉินจื่อหย่วนว่ามีความเป็นจีนเสียยิ่งกว่าชาวจีนบนเกาะได้หัวน นอกจากนี้ชื่อของเธอที่แสดงถึงความระลึกถึงประเทศชาติและความเป็นจีนแล้ว²¹ เกาอี้หว่ายังถูกเขียนให้เป็นต้นแบบของผู้หญิงจีนนั่นคือพูดภาษาจีนได้ดี ทำอาหารจีนเก่ง สงบเสงี่ยมเรียบร้อยและมีความเป็นจีนซึ่งภาพของเกาอี้หว่าแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับดอลลี่หรือจูดานลี่ที่เป็นหญิงสาวชาวจีนโพ้นทะเลจากครอบครัวตระกูลจู่ พ่อของดอลลี่มาจากปักกิ่ง เคยไปเรียนปริญญาโทด้านวรรณกรรมอังกฤษที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ภายหลังจากที่รัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งพ่ายแพ้ต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนครอบครัวของดอลลี่ก็ย้ายไปอยู่ที่ฮ่องกง ก่อนจะย้ายไปอยู่ที่สวิตเซอร์แลนด์ ดอลลี่ถูกสร้างให้เป็นภาพตรงข้ามของเกาอี้หว่าอย่างสิ้นเชิงแม้ว่าหญิงสาวทั้งสองคนจะมีรูปลักษณ์ภายนอกที่เป็นชาวจีนเหมือนกัน ดอลลี่เป็นคนเอาแต่ใจ พูดจาโผงผาง แสดงความรู้สึกออกมาโดยตรง ซึ่งถูกมองจากตัวละครเอกชายอย่างเฉินจื่อเสียงและเฉินจื่อหย่วนว่า มีความเป็นยุโรปหรือมีความเป็นตะวันตกสูง มิหนำซ้ำชื่อของดอลลี่ก็เป็นชื่อฝรั่ง แม้จะมีชื่อจีนก็เป็นชื่อที่ถอดเสียงมาจากภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ดอลลี่ยังถือบัตรประชาชนฮ่องกงและถือพาสปอร์ตสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับเกาอี้หว่าที่แม้จะเกิดและเติบโตที่อิตาลีแต่ก็ยังถือสัญชาติจีน การเลือกละทิ้งสัญชาติจีนแล้วไปอยู่ที่

²⁰ *เหรินใจเทียนหย่า* (人在天涯) เป็นนวนิยายเรื่องแรกของฉยงเหยาที่ฉากท้องเรื่องทั้งหมดอยู่ในอิตาลี ฉยงเหยาเขียนในบทส่งท้ายของนวนิยายว่านวนิยายเรื่องนี้แม้จะกำหนดให้อิตาลีเป็นฉากท้องเรื่องแต่ที่จริงแล้วเรื่องราวที่เป็นแรงบันดาลใจในการเขียนนวนิยายเรื่องนี้เกิดขึ้นที่สหรัฐอเมริกา ในช่วงที่ฉยงเหยาเดินทางไปท่องเที่ยวและได้พบกับนักเรียนชาวได้หัวนและชาวจีนโพ้นทะเลที่นั่น

²¹ อี้หว่า (忆华) มีความหมายว่าระลึกถึงประเทศจีน

ฮ่องกงซึ่งเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษก่อนไปที่สวิตเซอร์แลนด์ซึ่งเป็นต่างบ้านต่างเมืองแทนที่จะไปที่ไต้หวันของครอบครัวตระกูลถูถูกเขียนให้เป็นพฤติกรรมของคนที่ไม่รักชาติ ดังจะเห็นได้จากคำตอบเสียดสีของเฉินจื้อเสียงต่อพ่อของดอลลี่เมื่อพ่อของดอลลี่ถามเฉินจื้อเสียงว่าเขามีสิ่งใดให้แก่ดอลลี่ได้บ้างที่ว่า “我还有一样东西可以给她，但是，你也不一定珍视这样东西。(ผมยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่สามารถให้เธอได้ แต่ว่า คุณอาจไม่เห็นค่าของสิ่งนั้น)” “我的国籍 (สัญชาติของผม)” (琼瑶, 2018b)

นอกจากการสร้างคู่เปรียบเทียบระหว่างสองครอบครัวเพื่อขับเน้นและเชิดชูความเป็นจีนให้เป็นสิ่งที่เหนือกว่าและสูงส่งกว่าแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่าการเชื่อมโยงตนเองกับความเป็นจีนผ่านชื่อจีน วัฒนธรรมจีนและความรักชาติที่แสดงออกผ่านการถือสัญชาติของตัวละครกลายเป็นตัวชี้วัดและสิ่งที่ตัดสินว่าคนผู้นั้นเป็นคนจีนหรือไม่ เป็นพวกเดียวกันหรือไม่ ดังจะเห็นได้จากกรณีของครอบครัวตระกูลเกาและครอบครัวตระกูลจูที่ทั้งที่จริงแล้ว ทั้งสองครอบครัวล้วนเป็นคนพลัดถิ่นที่มีมากกว่าหนึ่งอัตลักษณ์ทั้งสิ้น เกาจูอินเองก็มีชื่อภาษาต่างประเทศไม่แตกต่างกับดอลลี่ เขาและลูกสาวต่างก็พูดภาษาอิตาลีได้อย่างคล่องแคล่วและหลอมรวมไปกับสังคมอิตาลี แต่พวกเขากลับถูกมองว่าเป็นจีนมากกว่าเป็นอิตาลีเพราะพวกเขายึดมั่นในอัตลักษณ์ความเป็นจีนอย่างแน่วแน่นด้วยการบอกว่าตัวเองเป็นคนจีนและยังถือสัญชาติจีน ในทางตรงข้ามดอลลี่ที่เป็นทั้งคนจีน คนฮ่องกงและคนสวิตเซอร์แลนด์มีหลากหลายอัตลักษณ์ไม่แตกต่างจากเกาอี้หว่ากลับถูกมองว่าเป็น “那个不中不西，又中又西的女孩 (หญิงสาวที่ไม่ใช่จีนแล้วก็ไม่ใช่ตะวันตก แต่ก็เป็นที่จีนและเป็นทั้งตะวันตกคนนั้น)” (琼瑶, 2018b) เพียงเพราะเธอใช้ชื่อภาษาอังกฤษและครอบครัวของเธอเลือกที่จะละทิ้งสัญชาติจีนและอพยพไปอยู่ที่สวิตเซอร์แลนด์แทนที่จะเป็นไต้หวัน

แนวคิดชาตินิยมที่ถูกนำเสนอผ่านมุมมองของสองพี่น้องตระกูลเฉินที่มีต่อครอบครัวตระกูลจูและครอบครัวตระกูลเกาเป็นแนวคิดชาตินิยมที่ผูกโยงชาติไว้กับสัญชาติและชนชาติ การจ้องมองดอลลี่ของเฉินจื้อเสียงเมื่อรู้ว่าดอลลี่เป็นคนสวิตเซอร์แลนด์และคำพูดที่ออกมาจากปากของเฉินจื้อเสียงหลังจากเขาจ้องมองเธอที่ว่า “你是百分之百的中国人。(เธอเป็นคนจีนหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์)” (琼瑶, 2018b) แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงสัญชาติไว้กับชนชาติ คนที่มีรูปร่างหน้าตาเป็นคนจีนก็ควรที่จะเป็นคนจีนมากกว่าคนสวิตเซอร์แลนด์ ความเป็นคนจีนจึงถูกผูกโยงไว้กับเชื้อชาติจีนเป็นสิ่งที่อยู่ในสายเลือด ดังจะเห็นได้จากคำพูดของเฉินจื้อหยวนต่อเฉินจื้อเสียงผู้เป็นน้องชายที่ว่า “你也一样！别忘了我们的家，我们的血统。(เธอก็เหมือนกัน อย่าลืมบ้านของพวกเรา สายเลือดของพวกเรา)” (琼瑶, 2018b) ในขณะเดียวการคัดค้านการคบหากันระหว่างเฉินจื้อเสียงกับดอลลี่ของเฉินจื้อหยวนที่ว่า “如果你交一个外国籍的中国女孩，我反对！我坚决反对！（ถ้าเธอจะคบกับผู้หญิงจีนที่ถือสัญชาติอื่น พี่คัดค้าน คัดค้านเป็นอย่างยิ่ง)” (琼瑶, 2018b) ก็แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสัญชาติในฐานะสิ่งที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเป็นชาติ สัญชาติซึ่งเป็นสิ่งประดิษฐ์สมัยใหม่ที่ถือกำเนิดมาพร้อมกับรัฐประชาชาติสมัยใหม่ได้กลายมาเป็นสิ่งที่ผูกโยงพลเมืองเข้ากับรัฐ ผู้คนผูกพันเข้ากับพื้นที่ ในขณะเดียวกันก็ขีดเส้นแบ่งระหว่างเขากับเรา นอกจากนี้สัญชาติยังเป็นอีกหนึ่งเครื่องเตือนใจสำคัญของกลุ่มคนพลัดถิ่นในยุคสมัยใหม่ว่าตนเองเป็นใคร มาจากที่ไหน และที่ใดคือบ้าน เหมือนกับคำพูดของเฉินจื้อหยวนต่อเฉินจื้อเสียงที่ว่า “我还重视我们的国籍！我知道我自己是从什么地方来的，我还要回到那儿去，你呢！（พี่ยังคงให้ความสำคัญกับสัญชาติของพวกเรา พี่รู้ว่าตัวเองมาจากไหน และพี่ยังต้องการกลับไป那儿 แล้วเธอละ)” (琼瑶, 2018b)

การเสียดสี ดูถูกครอบครัวตระกูลจูเรื่องละทิ้งสัญชาติและการเน้นย้ำความสำคัญของสัญชาติหลายครั้งในตัวบทสะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลในอัตลักษณ์ความเป็นจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกไม่มั่นคงในสัญชาติสาธารณรัฐจีนของคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นนับตั้งแต่แต่ปลายทศวรรษที่ 1960 ที่สาธารณรัฐจีนถูกแทนที่โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนและถูกขับออกจากสหประชาชาติและเริ่มถูกพันธมิตรน้อยใหญ่ทยอยตัดความสัมพันธ์ทางการทูต ความชอบธรรมของสาธารณรัฐจีน

ในเวทีโลกในฐานะตัวแทนของจีนที่ถูกต้อง ขอบธรรมและเป็นหนึ่งเดียวก็ลดน้อยถอยลง แม้ว่ารัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งจะริเริ่มขบวนการฟื้นฟูวัฒนธรรมจีน (中华文化复兴运动) ที่เน้นเรื่องศีลธรรม (伦理) ตามแบบขงจื๊อโบราณเพื่อเน้นย้ำว่าตนเองคือผู้สืบทอดวัฒนธรรมจีนที่แท้จริงและแตกต่างจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เป็นคอมมิวนิสต์และทำลายขนบธรรมเนียมประเพณีโบราณมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1966 ก็ตาม

อาจกล่าวได้ว่าการแสดงออกถึงความรู้สึกชาตินิยมที่รุนแรงของสองพี่น้องตระกูลเจินเกิดจากความวิตกกังวลในอัตลักษณ์จีนที่ผูกโยงไว้กับเชื้อชาติจีนและวัฒนธรรมจีนถูกทำให้พრაเลือนหรือมีความสำคัญลดน้อยลงเมื่อทั้งสองเดินทางออกนอกไต้หวันและได้พบกับคนจีนโพ้นทะเลที่ในหนึ่งคนมีหลากหลายอัตลักษณ์และอาจมีมากกว่าหนึ่งสัญชาติ ในขณะที่เดียวกันชาตินิยมแบบชาติพันธุ์ (ethnic nationalism)²² ที่สองพี่น้องยึดถือและเป็นแนวคิดกระแสหลักในการสร้างชาติจีนมาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 ก็ถูกท้าทายจากแนวคิดชาตินิยมรูปแบบอื่นที่ความเป็นชาติไม่ได้เชื่อมโยงและถูกจำกัดด้วยชาติพันธุ์เท่านั้น อย่างแนวคิดชาตินิยมแบบพลเมือง (civic nationalism)²³ ที่แสดงออกผ่านการเปลี่ยนสัญชาติของครอบครัวตระกูลเจิน การแสดงออกที่รุนแรงเพื่อเน้นย้ำความเชื่อของตนเองและปกปิดความวิตกกังวลจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะที่ความเป็นชาติของสาธารณรัฐจีนไม่ใช่สิ่งที่มั่นคงอีกต่อไป

จะเห็นได้แม้ว่าตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกกับตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองและสามจะนิยามตนเองว่าเป็นชาวจีนที่สมาทานวัฒนธรรมจีน แต่ก็มี ความแตกต่างในส่วนของการที่ตนเองยึดถือว่าเป็นบ้าน ชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่หนึ่งยังคงยึดถือแผ่นดินใหญ่เป็นบ้านเป็นสถานที่แห่งความทรงจำและสถานที่ที่หล่อหลอมอัตลักษณ์และตัวตนของตนเอง ในขณะที่ตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองและสามนั้นกลับไม่มีความผูกพันกับจีนแผ่นดินใหญ่ในฐานะบ้าน และนิยามไต้หวันว่าเป็นบ้านของตนเอง นอกจากนี้แม้ว่าชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองและสามจะนิยามตนเองว่าเป็นชนชาติจีนฮั่น แต่ในทางวัฒนธรรมแล้วพวกเขาต่างก็โอบรับวัฒนธรรมสมัยใหม่จากตะวันตกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและมีการผสมผสานวัฒนธรรมตะวันตกเข้ากับวัฒนธรรมจีนจนก่อเกิดเป็นอัตลักษณ์ของชาวจีนสมัยใหม่บนเกาะไต้หวัน

อภิปรายผลการวิจัยและบทสรุป

ตลอดระยะเวลาที่หนึ่งทศวรรษระหว่างจากช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ถึงกลางทศวรรษที่ 1970 ภูมิภาคจีนตกรรมของจีนแผ่นดินใหญ่ ไต้หวันและประเทศตะวันตกในนวนิยายของฉงเหยงได้เปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในช่วงเวลานั้น ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับรัฐประชาชาติสมัยใหม่ที่นวนิยายทำหน้าที่นำเสนอและสะท้อนภาพของรัฐและสังคมสมัยใหม่ และในขณะเดียวกันภูมิภาคจีนตกรรมเหล่านี้ก็ทำหน้าที่สร้างความรู้สึกร่วมและอัตลักษณ์ความเป็นจีนให้แก่ผู้อ่านซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนพลัดถิ่นบนเกาะไต้หวัน นอกจากนี้ภูมิภาคจีนตกรรมที่ผู้เขียนสร้างขึ้นให้แตกต่างจากสภาพความเป็นจริงก็สะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ไหลเวียนในสังคมขณะนั้น อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงความวิตกกังวลของผู้เขียนและอาจรวมถึงผู้คนในสังคมที่มีต่อความไม่มั่นคงและความเลือนไหลของอัตลักษณ์ความเป็นจีน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

²² แนวคิดชาตินิยมรูปแบบหนึ่งที่ว่าชาติบางชาติเกิดจากการรวมตัวของผู้คนที่มีชาติพันธุ์เดียวกัน โดยที่ความผูกพันกับผืนแผ่นดินที่พวกเขาอาศัยอยู่และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญและถูกเน้นย้ำมากกว่าความเป็นพลเมืองของคนในชาติ

²³ แนวคิดชาตินิยมรูปแบบหนึ่งที่เป็นพลเมืองเชื่อมโยงกับการยอมรับค่านิยมของชาติ อย่างสิทธิเสรีภาพและประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแนวคิดชาตินิยมที่สำคัญที่ทำให้ก่อเกิดชาติในยุโรป

1. ภูมิภาคจีนนครธรรมจีนแผ่นดินใหญ่

ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 จีนแผ่นดินใหญ่มักปรากฏอยู่บ่อยครั้งในนวนิยายและมีความสำคัญในฐานะบ้านเกิดของตัวละครหลักที่เป็นคนพลัดถิ่นรุ่นที่หนึ่ง ตัวละครหลักยังคงหวงแหนรักถึงและมีความอาลัยอาวรณ์ต่อแผ่นดินแม่ที่พวกเขาได้ลาจากมา เพราะสำหรับตัวละครเหล่านี้ ช่วงเวลาบนแผ่นดินใหญ่คือช่วงเวลาแห่งความสุข ช่วงเวลาของวัยหนุ่มสาว ไปจนถึงช่วงเวลาแห่งความรุ่งโรจน์ ฉงหยงเขียนให้แผ่นดินใหญ่เป็นชั่วตรงข้ามแบบทวิลักษณ์ของไต้หวันซึ่งเป็นกลวิธีในการสร้างความแตกต่างที่ตรงข้ามกันเพื่อแบ่งแยกระหว่างความเป็นเขาและความเป็นเราตามแนวคิดบูรพาคติศึกษาของซาอิด ภาพจำที่ตัวละครคนจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นมีต่อแผ่นดินใหญ่ในช่วงสงครามคือแผ่นดินใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นชนบทมากกว่า เป็นพื้นที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ผู้คนไม่หนาแน่นและคนส่วนใหญ่ยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ในขณะที่ไต้หวันที่พวกเขาอาศัยอยู่เป็นเมืองสมัยใหม่ที่เต็มไปด้วยถนนและชอกชอย คลาคล่ำไปด้วยผู้คนและอบอวลไปด้วยวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งมีนัยยะของความรู้สึกแปลกแยก ไม่เป็นส่วนหนึ่ง ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วจีนแผ่นดินใหญ่ในช่วงสงครามก็มีความเป็นเมืองและความเจริญไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่าไต้หวันในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 การที่ผู้เขียนเลือกนำเสนอภาพของเมืองฉงชิ่งในส่วนที่เป็นชนบทและใกล้ชิดธรรมชาติแทนที่จะนำเสนอภาพในส่วนพื้นที่เมืองที่คราคร่ำไปด้วยผู้คนและความเป็นสมัยใหม่ เลื่อนนำเสนอเรื่องราวของชีวิตของลู่อูเจินหว่าในช่วงวัยหนุ่มในพื้นที่ตงเป่ย์แทนที่จะเป็นมหานครเซี่ยงไฮ้หรือเมืองหลวงอย่างนานกิงก็เพื่อสร้างให้จีนแผ่นดินใหญ่เป็นอดีตที่อยู่ห่างไกลจากปัจจุบัน เป็นอดีตที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและชีวิตที่เรียบง่าย เป็นช่วงเวลาของความเยาว์วัยนำหวงรำลึกถึงแต่ไม่สามารถย้อนกลับไปได้ ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วช่วงเวลาระหว่างช่วงสงครามกับช่วงหลังสงครามห่างกันไม่กี่สิบปี การสร้างภูมิศาสตร์จีนนครธรรมของจีนแผ่นดินใหญ่ให้เป็นสถานที่ในอุดมคติอันนำหวงรำลึกถึงทำให้เห็นว่าทำให้เห็นว่าสำหรับกลุ่มคนพลัดถิ่นรุ่นแรกไต้หวันไม่ใช่สถานที่ที่พวกเขา รู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง เป็นเพียงที่พักอาศัยชั่วคราวเท่านั้น เพราะว่าบ้านที่แท้จริงของพวกเขาคือจีนแผ่นดินใหญ่อันนำถวิลหาซึ่งความรู้สึกเช่นนี้ส่วนหนึ่งก็เป็นผลจากโฆษณาชวนเชื่อของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งในช่วงทศวรรษที่ 1950 จนถึงต้นทศวรรษที่ 1960 ที่ว่ารัฐบาลสาธารณจีนจะบุกกลับไปยังแผ่นดินใหญ่เอาชนะพรรคคอมมิวนิสต์จีนและพาชาวจีนพลัดถิ่นทุกคนกลับบ้าน อย่างไรก็ตามการสร้างภูมิภาคจีนนครธรรมของแผ่นดินใหญ่ให้เป็นดินแดนในความทรงจำอันนำถวิลหาเพื่อขับเน้นไต้หวันไปในทางตรงกันข้ามก็แสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วไต้หวันต่างหากที่เป็นศูนย์กลางของงานเขียนของฉงหยง

เมื่อเข้าสู่ทศวรรษที่ 1970 ภูมิภาคจีนนครธรรมของจีนแผ่นดินใหญ่ที่ถูกนำเสนอในนวนิยายก็เริ่มลดน้อยลง แผ่นดินใหญ่กลายเป็นเพียงบ้านเกิดอันห่างไกลและแตกต่างจากไต้หวันของตัวละครชาวจีนแผ่นดินใหญ่พลัดถิ่นรุ่นที่หนึ่งซึ่งมักไม่ใช่ตัวละครเอกหรือตัวละครหลักที่มีความสำคัญมากเท่ากับช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ในช่วงเวลานั้นเองประเทศตะวันตกได้กลายมาเป็นคู่แข่งที่เปรียบต่างคู่แข่งใหม่ของไต้หวัน

2. ภูมิศาสตร์จีนนครธรรมของประเทศตะวันตก

ตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1960 ฉงหยงยกวาดภาพให้ยุโรปและสหรัฐอเมริกาเป็นสถานที่แห่งโอกาสและสถานที่หลักหนีปัญหาที่ไต้หวันของตัวละคร โดยตัวละครเอกที่มีโอกาสออกไปเรียนหรือใช้ชีวิตในประเทศตะวันตกมักเป็นตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองที่เกิดและเติบโตบนเกาะไต้หวันหรือไม่ก็เกิดที่แผ่นดินใหญ่ แต่มาเติบโตที่ไต้หวัน โดยแทบไม่มีความทรงจำเกี่ยวกับแผ่นดินใหญ่หลงเหลืออยู่

ฉงหยงเขียนให้ประเทศตะวันตกมีความก้าวหน้าทางวัตถุมากกว่าไต้หวันและมีโอกาสทางเศรษฐกิจมากกว่าไต้หวัน แต่ในขณะเดียวกันก็เขียนถึงความแตกต่างทางระหว่างไต้หวันกับประเทศเหล่านั้นในหลากหลายด้านทั้งรูปร่างหน้าตา

และลักษณะนิสัยของผู้คน ไปจนถึงวัฒนธรรม การที่คนจีนพลัดถิ่นจากไต้หวันซึ่งเป็นมีหน้าตาเป็นชาวเอเชียและยึดถือวัฒนธรรมจีนต้องไปใช้ชีวิตอยู่ที่ประเทศเหล่านั้นจึงไม่ใช่เรื่องง่ายและเต็มไปด้วยความยากลำบากวันเสียแต่จะเป็นผู้มีฐานะร่ำรวยอยู่แล้ว นอกจากนี้ ฉงเหยายังเขียนให้ตัวละครเอกเกือบทุกตัวที่ไปเรียนหรือใช้ชีวิตในประเทศตะวันตกสุดท้ายแล้วต้องกลับมาที่ไต้หวันหรือไม่ก็มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะกลับไปไต้หวันเมื่อตนเองทำภารกิจสำเร็จ เพราะสำหรับตัวละครเหล่านี้ไต้หวันคือบ้าน เป็นสถานที่ที่ครอบครัวของพวกเขาอาศัยอยู่ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วจำนวนผู้อพยพย้ายถิ่นจากไต้หวันไปยังประเทศตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเพิ่มอย่างต่อเนื่องไปจนถึงทศวรรษที่ 1990 การสร้างภูมิศาสตร์จินตกรรมที่ผิดไปจากความเป็นจริงนี้แสดงให้เห็นถึงความวิตกกังวลของผู้เขียนที่มีต่อกระแสการอพยพของผู้คนออกจากไต้หวันไปยังประเทศตะวันตก ซึ่งความวิตกกังวลดังกล่าวแสดงให้เห็นชัดเจนที่สุดผ่านตัวละครสองพี่น้องตระกูลเฉินในนวนิยายเรื่อง *เทรินไฉ่เทียนหย่า (人在天涯)* ที่แสดงอาการถูกชาวจีนโพ้นทะเลที่เปลี่ยนสัญชาติเป็นสัญชาติของประเทศตะวันตกและโอบริบวัฒนธรรมตะวันตก ในขณะเดียวกันก็ยกย่องชาวจีนโพ้นทะเลที่ไม่ยอมเปลี่ยนสัญชาติและรักษาความเป็นจีนเอาไว้ การวาดภาพให้ประเทศตะวันตกเป็นสิ่งที่เป็นอย่างอื่นและเขียนให้ชาวจีนพลัดถิ่นจากไต้หวันสุดท้ายแล้วเลือกที่จะกลับไปใช้ชีวิตยังไต้หวัน ซึ่งเป็นบ้านแสดงให้เห็นถึงการสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้แก่ผู้อ่านของฉงเหย่า ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระหว่างประเทศที่สถานะความเป็นรัฐชาติของสาธารณรัฐจีนหรือไต้หวันถูกสั่นคลอน อาจกล่าวได้ว่าการสร้างภูมิทัศน์จินตกรรมของประเทศตะวันตกของฉงเหย่าก็เพื่อให้เป็นคู่ตรงข้ามที่แม้จะเจริญก้าวหน้ากว่า แต่ก็ไม่มีวันเป็นบ้านได้เหมือนไต้หวัน เพื่อเน้นความเป็นบ้านของไต้หวันสำหรับตัวละครคนจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สอง

3. ภูมิศาสตร์จินตกรรมของไต้หวัน

ฉงเหย่าเขียนไต้หวันไปพร้อมกับการเขียนคู่ตรงข้ามอย่างแผ่นดินใหญ่และประเทศตะวันตก ภูมิศาสตร์จินตกรรมของไต้หวันจึงเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับภูมิศาสตร์จินตกรรมของคู่เปรียบต่าง

ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 ที่ตัวละครเอกส่วนใหญ่เป็นตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่หนึ่ง ไต้หวันถูกเน้นย้ำว่าไม่ใช่บ้านและเป็นเพียงสถานที่พักพิงที่ตัวละครเหล่านี้ต้องมาอาศัยอยู่จากภัยสงครามเท่านั้น สำหรับตัวละครเหล่านี้ไต้หวันเป็นสถานที่ที่พวกเขาแก่ชรา รู้สึกแปลกแยก ไปจนถึงเสื่อมทรัพย์จากชะตากรรมที่พลิกผัน แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากแผ่นดินใหญ่ซึ่งเป็นบ้านของพวกเขาในอดีต

อย่างไรก็ตาม ในนวนิยายที่ตัวละครเอกเป็นคนพลัดถิ่นรุ่นที่สองที่มีโอกาสไปศึกษาต่อและใช้ชีวิตในต่างประเทศ ไต้หวันก็ถูกเขียนและอธิบายว่าเป็นบ้านของตัวละครเอก การออกไปสู่พื้นที่อื่นที่แตกต่างของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองทำให้พวกเขาตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างพื้นที่ของผู้อื่นที่พวกเขาเป็นเพียงผู้อยู่อาศัยกับพื้นที่ของพวกเขาที่เรียกว่าบ้านซึ่งเป็นสถานที่ที่พวกเขาเกิด เติบโตและเต็มไปด้วยญาติมิตรและวัฒนธรรมที่คุ้นเคย และไม่ว่าไต้หวันจะเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยปัญหา มีโอกาสทางการศึกษาและความมั่นคงทางเศรษฐกิจน้อยกว่าประเทศตะวันตก แต่สุดท้ายแล้วตัวละครทุกตัวก็ต้องกลับมายังไต้หวัน

อาจกล่าวสรุปได้ว่าภูมิศาสตร์จินตกรรมของจีนแผ่นดินใหญ่ ประเทศตะวันตกและไต้หวันที่ปรากฏในนวนิยายของฉงเหย่าในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960-1970 แสดงให้เห็นถึงมุมมองที่นักเขียนชาวจีนพลัดถิ่นหรือไฉ่เทียนหย่ามีต่อจีนแผ่นดินใหญ่ ประเทศตะวันตกและไต้หวันในช่วงเวลาดังกล่าวซึ่งไม่ได้หยุดนิ่งตายตัวแต่มีพลวัตการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในแต่ละยุคสมัย นอกจากนี้ภูมิศาสตร์จินตกรรมเหล่านั้นยังแสดงให้เห็นถึงความปรารถนา ความคาดหวังไปจนถึงความวิตกกังวลที่ผู้เขียนมีต่อการเปลี่ยนแปลงของ

บริบทแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเมือง ดังจะเห็นได้จากการเลือกนำเสนอภาพเพียงบางส่วนไปจนถึงการบิดเบือนข้อเท็จจริงบางประการในการสร้างภูมิศาสตร์จินตกรรมของจีนแผ่นดินใหญ่ประเทศตะวันตกเพื่อสร้างให้ไต้หวันเป็นบ้านอันอบอุ่นและไม่มีสถานที่ใดสามารถมาแทนที่ได้สำหรับผู้อ่านที่เป็นชาวจีนพลัดถิ่น ซึ่งเป็นวิธีการเดียวกันกับที่นักเขียนชาวตะวันตกใช้ในการเขียนตะวันออกเพื่อเน้นความสมบูรณ์แบบและเหนือกว่าของตะวันตกดังที่ซาอิดนำเสนอในหนังสือ *บูรพาคติศึกษา (Orientalism)* และเป็นวิธีการเดียวกันกับที่นักเขียนสมัยราชวงศ์ชิงเขียนถึงไต้หวันดังที่เต็งจินหว่าได้นำเสนอไว้ในหนังสือ *ภูมิศาสตร์จินตกรรมของไต้หวัน: การเขียนและภาพประกอบในหนังสือท่องเที่ยวของเจ้าอาณานิคมจีน (1683-1895)* (台湾的想像地理: 中国殖民游书书写与图像 (1683-1895)) ว่าการสร้างภูมิศาสตร์จินตกรรมของไต้หวันในช่วงเวลานั้นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมือง

4. อัตลักษณ์ของตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่ในไต้หวัน

การเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ของชาวจีนพลัดถิ่นบนเกาะไต้หวันในแต่ละรุ่นสอดคล้องไปกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิศาสตร์จินตกรรมในนวนิยายของฉงเหยง ในผลงานช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นแรกมีบทบาทค่อนข้างมากและเป็นบทบาทที่สำคัญ พวกเขาเกิด เติบโต ได้รับการศึกษาบนแผ่นดินใหญ่และมองว่าตนเองคือคนจีนที่มีจีนแผ่นดินใหญ่เป็นบ้านและไต้หวันเป็นเพียงสถานที่พักพิงจากภาวะสงคราม ในขณะที่ผลงานในช่วงทศวรรษที่ 1970 ตัวละครเอกส่วนใหญ่กลับกลายเป็นคนพลัดถิ่นรุ่นที่สอง พวกเขาเกิดและเติบโตบนเกาะไต้หวัน หรือหากเกิดที่แผ่นดินใหญ่ก็แทบไม่มีความทรงจำเกี่ยวกับแผ่นดินใหญ่หลงเหลืออยู่อีกต่อไป พวกเขายังคงนิยามตนเองว่าเป็นคนจีน ตัวละครเหล่านี้กลุ่มหนึ่งมีโอกาสได้ไปศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และใช้ชีวิตในประเทศตะวันตก ทำให้พวกเขาได้เห็นความแตกต่างระหว่างตะวันตกกับไต้หวันในหลายมิติ แต่สุดท้ายแล้วพวกเขาก็ยังคงเลือกกลับมาใช้ชีวิตที่ไต้หวันซึ่งเป็นบ้าน

แม้ว่าตัวละครชาวจีนพลัดถิ่นรุ่นที่สองและสามจะมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนกับวัฒนธรรมตะวันตก แต่ความเป็นจีนและวัฒนธรรมจีนก็ยังคงถูกเขียนให้มีความสำคัญและอยู่เหนือกว่าความเป็นตะวันตกและวัฒนธรรมตะวันตก ความเป็นจีนและวัฒนธรรมจีนถูกเน้นย้ำว่าเป็นสิ่งที่เกิดมาคู่กับชาวจีน ผู้ที่เกิดมามีรูปร่างหน้าตา สีสผิวแบบชาวจีนก็ควรที่จะพูดภาษาจีน สมทานในวัฒนธรรมจีนและถือสัญชาติจีน ซึ่งเป็นการผูกสร้างอัตลักษณ์ของชนชาติเข้าไปกับสายเลือด ภาษา วัฒนธรรมและสัญชาติ การผูกมัดทางอัตลักษณ์เช่นนี้ทำให้ชาวจีนพลัดถิ่นไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากความเป็นจีนและวัฒนธรรมจีนได้ ซึ่งหากมองอีกมุมหนึ่งการผูกมัดทางอัตลักษณ์เช่นนี้แสดงให้เห็นถึงความวิตกกังวลและความไม่มั่นใจในอัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวจีนพลัดถิ่นจากแผ่นดินใหญ่หรือไต้หวันอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของการเมืองโลก

อาจกล่าวสรุปได้ว่าภูมิศาสตร์จินตกรรมในนวนิยายของฉงเหยงในช่วงทศวรรษ 1960-1970 นอกจากจะสะท้อนความเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมในยุคสมัยนั้นแล้ว ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นคนจีนพลัดถิ่นบนเกาะไต้หวันหรือไต้หวันหรือไต้หวันหรือไต้หวันที่แตกต่างกันจากชาวจีนบนแผ่นดินใหญ่และชาวจีนพลัดถิ่นในพื้นที่อื่นทั่วโลก ดังคำพูดของซาอิดที่ว่า “ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ภูมิศาสตร์จินตกรรมและประวัติศาสตร์ช่วยทำให้ความรู้สึกเป็นตัวเองรุนแรงมากขึ้น โดยใช้วิธีทำให้ระยะห่างและความแตกต่างของสิ่งที่ใกล้และไกลจากตัวตนของเรามีความเข้มข้นมากขึ้น (Said, 2003: 55)”

เอกสารอ้างอิง

- Anderson, B. R. O. G. (2016). *Imagined communities : reflections on the origin and spread of nationalism* (Rev. ed ed.). Verso.
- Cohen, R. (2008). *Global Diaporas an Introduction* (second edition ed.). Routledge.
- Hall, S. (1990). Cultural Identity and Diaspora In J. Rutherford (Ed.), *Identity: Community, Culture, Difference* (pp. 222-237). Lawrence & Wishart.
- McLeod, J. (2010). *Beginning postcolonialism* (Second edition ed.). Manchester University Press.
- Moretti, F. (2016). *Atlas of the European novel, 1800-1900*. Verso.
- Rubinstein, M. A. (2015). Taiwan's Socioeconomic Modernization, 1971-1996. In M. A. Rubinstein (Ed.), *Taiwan: A new history* (pp. 366-402). Routledge.
- Safran, W. (2004). Deconstructing and comparing diasporas. In W. Kokot, K. Tölölyan, & C. Alfonso (Eds.), *Diaspora, Identity and Religion* (pp. 9-29). Routledge.
- Said, E. (2003). *Orientalism* (25th anniversary ed.). Penguin Books.
- Wang, P. C.-m. (2015). A Bastion Created, A Regime Reformed, An Economy Reengineered, 1949-1970. In M. A. Rubinstein (Ed.), *Taiwan: A new history* (pp. 320-338). Routledge.
- 中国当代通俗小说史论. (2007). (汤哲声, Ed.). 北京大学出版社.
- 侯如绮. (2014). *双乡之间: 台湾外省小说家的离散与叙事* (初版 ed.). 联经.
- 林季颖. (2020). *琼瑶七〇年代小说的空间书写研究*. [硕士学位论文]. 国立高雄师范大学.
- 琼瑶. (2018a). *一帘幽梦*. 湖南文艺出版社.
- 琼瑶. (2018b). *人在天涯* (V001.0001 ed.). 春光.
- 琼瑶. (2018c). *几度夕阳红*. 湖南文艺出版社.
- 琼瑶. (2018d). *在水一方*. 湖南文艺出版社.
- 琼瑶. (2018e). *庭院深深*. 湖南文艺出版社.
- 琼瑶. (2018f). *月朦胧鸟朦胧*. 湖南文艺出版社.
- 琼瑶. (2018g). *海鸥飞处*. 湖南文艺出版社.
- 琼瑶. (2018h). *烟雨濛濛*. 湖南文艺出版社.
- 邓津华. (2018). *台湾的想像地理: 中国殖民旅游书写与图像* (杨雅婷, Trans.). 台湾大学出版中心.
- 陈犀禾、王雁. (2010). 论琼瑶的电影的中国性与台湾图像. *上海大学学报 (社会科学版)*, 17(1).
- 陈致锋. (2017). 接受与认同: 琼瑶文学作品对两岸共通意义空间的建构. *哈尔滨工业大学学报 (社会科学版)*, 19(5), 88-93.
- 龙文彬、黄国柟. (2002). *台湾及两岸三地华人人口推估方法-理论勾践与实证探讨 (以美国为例)*. 中华民国侨务委员会.